

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 23. JULI 1973 • POSTFACH 3, 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 29. • PREIS S. FR. 1.00

A co ten Josef z Vinohrad?

Usmíval se a žoviálně kynul rukou. Hovořil o trvalém míru a přátelství. Leonid Brežněv v Americe.

Krátce před srpnovou invazí se v Bratislavě usmíval a žoviálně kynul rukou. V očích měl navíc slzy. A také políbil Alexandra Dubčeka. Leonid Brežněv v Československu.

Amerika není Československo a je tudíž krajně nejisté, zda Brežněv v krátké době poskytne Spojeným státům bratrskou pomoc — V politice je méně vzorců než v matematice. Anebo je možné, že pro nařazení invaze je podstatně důležitější onen předcházející polibek.

Lidé v Československu Američanům vzácnou návštěvu zřejmě příliš nezavíděli. Kdyby však už nikdo jiný, pak právě oni se naučili být realisty. Jinak se zachází s malou a bezbrannou zemí a jinak s jadernou velmocí.

A pak také není důvod se zlobit. Kvůli Československu se mezinárodní vývoj nemohl a nemůže zastavit. Lze dále soudit, že zmírnění mezinárodního napětí má vždy určitý vliv i na vnitropolitické poměry. Bylo i v Československu cítit, když se sešli Eisenhower a pak Kennedy s Chruščovem.

Studenou válku nemůže však Brežněv zrušit žádným projevem, byť třeba v americké televizi. Chce to víc. Dohoda o jaderných zbraních je prostředek jak zamezit válce horké. Obchod je záležitostí výrobní a průmyslové potřeby. Zbývají lidské vztahy — které se však nemohou omezovat jen na přípitky Brežněvů, Nixona a jejich doprovodu. Co si by z toho všeho měl mít i Volod'a v Leningradu, Jim v New Yorku a v konečném důsledku i Josef z pražských Vinohrad... Možnost se volně a bez obav stýkat, vyměňovat si názory...

Zatím se zdá, že právě tato lidská perspektiva skutečného uvolnění kohosi straší. V Československu například vládní aparát. Ten se snaží Brežněvovu cestu do Ameriky neustále vysvětlovat jako cosi, k čemu byla Amerika donucena, co je projevem so-

větské síly. V podstatě jako americkou kapitulaci. Četli jsme v Rudém právu, že něco podobného by nebylo myslitelné za Dullese. Jako by to mohlo být myslitelné za Stalina.

A Rudé právo (26. června) také píše: "Proto i nadále — přes proces oslabování napětí, který vítáme, bude nezbytnou bdělost, nekompromisní boj s politickou a ideologickou diversí světové reakce". Co Rudé právo těmito pojmy myslí, je dostatečně známo. Varuje veřejnost, aby nechovala příliš velké naděje. Tak se na jedné straně vymačkává ze současného vývoje politický kapitál a na druhé se projevuje strach. Strach z větších styků, které by mohly znamenat víc svobody. Možná, že Josef z pražské ulice je větší optimista, než Vasil z ústředního výboru. Způsobil-li to Brežněv svým žoviálním kynutím, můžeme mu malililinko odpustit.

—kj—

Letní brigády

Pražské studentské koleje na Strahově budou o prázdninách domovem středoškolačů a vysokoškolačů z celé republiky i z východoevropských zemí, kteří se zúčastní letních brigád v hlavním městě. Budou pracovat především ve stavebnictví, v podniku Potravinářství a v modřanské Orionce, továrně na cukrovinky.

Biskupové v Římě

Nedávno vysvěcení čs. biskupové — Josef Vrana, Jozef Feranec, Jozef Pásztor a Július Gábris byli na návštěvě v Římě, kde je ve Vatikánu přijal v audienčním slyšení papež Pavel VI.

Vysvětlení čtenářům

Vzhledem k dovolené našeho evropského redaktora nevyjde evropské vydání Amerických Listů dne 30. července. Náhradou za to vychází toto číslo o dvanácti stranách. Děkujeme za pochopení.

Redakce AL

OPRAVDU NADĚJE?

(SVĚTOVÝ TISK O ROGERSOVI V PRAZE)

KAREL JEZDÍNSKÝ

Ve Spojených státech list New York Times shrnul průběh a výsledky oněch dvadvaceti hodin, které Rogers v Československu ztrávil. Uvádí, že českoslovenští vůdci projeví mimořádný zájem připojit se k těm komunistickým státům, které se snaží oteplít a prohloubit svoje styky s Amerikou. Spojené státy pak využily příležitosti, aby se pokusily přimět československou vládu změnit stanovisko v několika bodech, které byly v minulosti příčinou napětí. Byly náznaky, že alespoň část československé vlády si přeje dobré vztahy se Spojenými státy z národních důvodů — a nejen z potřeby držet krok s Moskvou. Hlavním důvodem je obchod a technologie, ale — zdá se, že také snaha po mezinárodním uznání po období izolace — které následovalo po sovětské invazi v roce 1968. New York Times v úvodu k Rogersově cestě píše:

"Vcelku dobré partnerství a sotva zcela věrohodná vzájemná srdečnost, jak je pre-

sident Nixon a Leonid Brežněv projevovali při společném setkání minulý měsíc — jsou zřejmě symptomy nakazitelné diplomatické nemoci. V každém případě se zdá, že ministr Rogers pochopil její příznaky při svých nedávných kontaktech s dvěma nejméně chutnými moskevskými satelity — východním Německem a Československem. V Helsinkách diskutoval Rogers o možných diplomatických stycích s východoněmeckým ministrem zahraničí. Nepřesvědčivě pak tvrdil, že k setkání došlo proto, že oba muži seděli poblíž sebe na diplomatické večeři. Východní Německo je země, která se stále ještě oddává vraždění svých občanů, když se pokouší uprchnout, dejme tomu přes berlínskou zeď — z Východu na Západ. Je nutno také upozornit, že východní Německo je nyní právně uznáváno jako jeden ze dvou následnických států nacistického Německa, ovládaného Adolfem Hitlerem. Jako takový, má značnou část odpovědnosti za zločiny

a škody spáchané nacisty na jejich obětech, mezi nimiž byli evropští židé nejtragičtějším případem. Západní Německo už dávno uznalo svou odpovědnost v této oblasti a dobrovolně platí podstatné reparace Izraeli i jednotlivým židovským obětem. Východní Německo dosud nezaplátilo ani penny, ani kopějku...

Z Helsinek tedy odletěl Rogers do Prahy a stal se tak prvním americkým ministrem zahraničí, který toto město navštívil od doby, kdy v něm začala panovat komunistická diktatura. Byl upřímně nadšen možností pomoci otevřít novou kapitolu ve vztazích Washington-Praha. Ale sovětská okupační armáda, která před pěti lety vyhnala Alexandra Dubčeka, je v Československu stále rozhodující silou. A není žádných náznaků, že by se tato nejabnormálnějsí kapitola ve vztazích Moskva-Praha chýlila ke konci.

Značně kriticky pohlíží na Rogersovu návštěvu v Praze (Pokrač. na straně 2)

DUSNÉ EVROPSKÉ LÉTO

Americká cesta povzbudila Brežněvovo sebevědomí. Jeden z důkazů obdrželi novináři oheďdy v Helsinkách — kde na tiskové konferenci mluvčí sovětské delegace Vsevolod Sofinskij prohlásil (hlasem plným arogance — jak poznamenali někteří přítomní), že "pokud jde o Československo, nemůže být ani řeči o nějakém zásahu do vnitřních záležitostí v srpnu 1968. Šlo o vyhovění žádosti československé vlády o pomoc..." Pěkně studená sprcha nadějím některých západních diplomatů na oteplování. Brežněvova doktrína je živá a zdravá a sedmi-měsíční úsilí Západu v Helsinkách připravit skutečně vřelejší půdu pro evropskou konferenci se z jejího hlediska jeví jako holá marnost. Sověti jdou ofenzívně za svou metou zvanou status quo.

Jiným důkazem komunistické nekompromisnosti a současné ukázkou, co si o tom myslí mladí západní lidé, je nedávný berlínský incident. Tři Východní Němci se pokusili dostat se do Západního Berlína pověstnou zdi. Pohraničníci na ně střelili, zranili je a odtáhli zpět. Ihned se u zdi shromáždilo na třista Západoberlíňanů, jejichž hněv se vybil tím, že udělali do zdi průlom — který byl ovšem ihned z východní strany zadržán. Západoberlíňané pak vyvěsili ze svých oken černé prapory s nápisy "zločinci" a "vrahové". Šlo o obyvatele čtvrti nových činžovních domů v blízkosti zdi, a už mnohokrát se stalo, že jim východoněmečtí pohraničníci — pronásledující uprchlíky stříleli do oken. Ale to nebylo hlavní příčinou rozhořčení obyvatel Západního Berlína.

Mnohem víc je rozrušilo, že právě ve dnech, kdy sověti a jejich satelité tolik horují pro "oteplení", jednají se svými vlastními lidmi jako s nejhoršími zločinci.

Předkonferenční Evropa je tedy dusná a plná nejistoty, zda to bude Západ, a zda to bude východoevropské obyvatelstvo, které z konference odejde jako vítěz.

Smutná zpráva!

Už po uzavěrci našeho listu jsme se dozvěděli, že v Jugoslávii, v městečku Bohyně zemřel 14. července universitní profesor Otakar Odložilík. K jeho úmrtí se ještě vrátíme.

O ČESKOSLOVENSKU

Jednotné ceny

Pražský tisk přinesl některé konkrétní údaje o nedávno vyhlášených jednotných cenách v restauracích. Zrušil se systém volné tvorby cen a ty platné prý jsou přibližně průměrem cen dosavadních. Uvádíme některé údaje z ceníku v tzv. III. cenové skupině, což jsou nejběžnější české restaurační podniky. Tam stojí: hovězí vývar s masem nebo dršťková polévka Kčs. 2,20, hovězí guláš 4,50, vepřová pečeně 5,00, smažený vepřový řízek 8,20, houskové knedlíky 1,30 zelí 0,70 — pivo 10° 2,00, pivo Prazdroj 3,90. Znamená to, že za vepřovo-pečo s polévkou a Plzní se zaplatí přes 13 korun. Za podobnou kombinaci s řízkem a salátem už přes 18 korun. Lidové ceny to nejsou.

Trofeje za kvalitu

byly vyznamenány v roce 1972 za dodávky a služby španělským ministrem obchodu Sendagortou tři československé podniky zahraničního obchodu, Koospol, Strojexport a Československá keramika. Celkem dostalo tuto trofej 58 podniků z různých zemí, jejichž dodávky prošly přísným výběrem.

Čs. vlajka na Měsíci

Ředitel agentury informací US, James Keogh který byl na návštěvě v Praze, přivezl prezidentu Svobodovi zvláštní dar od prezidenta Nixona: kazetu se vzorkem měsíční horniny a československou vlajku. Vlajka byla společně s vlajkami ostatních států OSN umístěna posádkou Apollo 17 na měsíčním povrchu a při návratu posádky na Zemi byla opět odvezena. Podobné upomínky na cestu Američanů na Měsíc odevzdávají zástupci US i v ostatních členských zemích OSN.

Začaly žně

V nejnižnějších částech Československa začaly letošní žně. Většina krajů se ovšem teprve na sklizeň připravuje. Největší problémy jsou opět se skladovacími kapacitami a s náhradními díly ke strojům. Mnohé kombajny — mnohatisícové hodnoty — stojí kvůli desetihlašovým nedostatkům součástkám. Při sklizni bude vedle dobrovolných brigádníků zase samozřejmě pomáhat armáda.

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

ZMĚNA MINISTRŮ

Předsednictvo Slovenské národní rady uvolnilo z funkce slovenského ministra vnitra generál-majora Egyda Pepicha a to — podle úřední zprávy, v souvislosti s jeho pověřením jinou odpovědnou funkcí: Novým slovenským min. vnitra byl též jmenován Štefan Lazar. Jde o osobu poměrně málo známou. V padesátých letech byl předsedou Okresního národního

výboru v Sabinově na východním Slovensku. Zastával pak další funkce na městské či krajské úrovni, byl na příklad členem městského výboru Komunistické strany Slovenska v Košicích. Od roku 1971 byl prvním náměstkem federálního výboru pro kontrolu. Pokud jde o odstupujícího Egyda Pepicha, lze konstatovat, že za jeho období bylo na Slovensku přece jen méně politických zásahů bezpečnosti, než v českých zemích.

Kdo na vysokou školu?

Tzv. třídní hledisko hraje opět velkou roli při přijímání na vysoké školy. V českých zemích se letos přihlásilo 25.278 mladých lidí, což je podle úředního sdělení o 10.774 víc, než může být přijato. Ještě větší nepoměr je na školách univerzitního směru, kde nebude připuštěno přes 13.000 uchazečů. Na lékařskou fakultu se přihlásil trojnásobek, na umělecko-průmyslovou školu dvanásobek lidí, což je stejné i na jiných uměleckých školách. Ani na zemědělské vysoké školy nebudou přijati všichni zájemci. Nejmenší přebytek hlásí Vysoké učení technické v Praze.

Ultrazvuk a sklo

V národním podniku Sklo Union v Teplicích bude sklářům pomáhat ultrazvuk. Je to výsledek spolupráce se sklářmi v německém Freibergu, kde dosáhli velmi dobrých výsledků s ultrazvukem při čištění skla, které je rychlejší a lepší.

OPRAVDU NADĚJE?

(Dokončení se str. 1)

jiný americký list Baltimore Sun. Píše, je možno chápat snahu Nixonovy vlády po dohodě se Sovětským svazem a Čínou. V Československu je však režim, který před rokem vsadil do vězení tucty intelektuálů ve zlovolné zastrasovací kampani. Režim, který je tak posedlý likvidováním liberálních tendencí z pražského jara 1968, že zavádí tvrdé zákony, provádí čistky a oslavuje ideologicky disciplinovaného "socialistického člověka".

Účelem Rogersovy návštěvy v Praze bylo podepsat konsulární dohodu, která je právem považována za počátek lepších vztahů mezi Prahou a Washingtonem. Nemáme nic proti lepším vztahům (píše dále Baltimore Sun,) které by zajistily větší ochranu americkým návštěvníkům Československa, a které by vedly ke kulturní a obchodní výměně. Proč však musel být Rogers prvním zahraničním ministrem Atlantického společenství, který navštívil Prahu po sovětské invazi? Proč nevykonat Bohuslav Chňoupek zdvořilostní návštěvu ve Washingtonu dříve, než Rogers prokázal tuto čest Husákovu režimu? Neklademe tyto otázky z malichernosti, či z obavy ze ztráty tváře. Klademe je — protože Rogersova návštěva bude lidmi ve východní Evropě jistě považována za další znak americké ochoty podpořit prestiž režimů — které nejsou ochotny povolit osobní svobody, o nichž tak výmluvně hovořili západní zahraniční ministři v Helsinkách. V závěru vyjadřuje list Baltimore Sun naději, že na Rogersův cestovní rozvrh se ještě dlouho nedostane východní Berlín, kde se nedávno opět střílelo na lidi, pokoušející se uniknout přes berlínskou zeď na Západ. Téměř jako odpověď na otázky listu Baltimore Sun vypadá komentář dalšího amerického deníku Christian Science Monitor. "Rogersovu návštěvu je nutno posuzovat ve světle toho, co se Západ snaží v Evropě uvolnit napětí docílit. Jedním z hlavních cílů je zlikvidovat zbytky Studené války větší výměnou lidí a myšlenek přes linii, která dělí Západ a Východ. Tu je třeba se ptát: Co přinese větší užitek Československu — pokračující ignorování režimu, (který nastoupil po dubčevských re-

formátorech) — anebo pokus o normalizaci, který by mohl vést k větším kontaktům s československým lidem?

Vloni pražská vláda sama počala projevovat zájem o zlepšení vztahů se Spojenými státy. Rogers na to nyní odpovídal cestou do Prahy přímo z Helsinek, z města, kde se zúčastnil první fáze bezpečnostní konference.

Jeho návštěva tak vypadá jako pečlivě vypočítaný tah, zaměřený nikoli na usmírování se současným režimem, ale na využití možností, kterými zmírnění napětí poskytuje — obnovit spojení s československým lidem."

Rogersova návštěva v Praze vyvolala také živý ohlas v západoevropském tisku. Delší úvahu jí věnuje například západoněmecký levě-liberální deník Stuttgarter Zeitung. Píše, že podepsaná konsulární dohoda neznamena ještě odstranění kontraverzí mezi Prahou a Washingtonem.

"Rogers se v Praze držel protokolu. Jako americký turista obdivoval pražské pozoruhodnosti, které byly na počest vzácného hosta osvětleny, Češi se ze své strany snažili, aby si svět této návštěvy co nejvíce povšíml. Při žádné návštěvě nebyli zástupci tisku tak naléhavě žádáni, aby byli přítomni. Mohli vidět i Husáka, jak po americkém zvyku potřásá hostovi oběma rukama najednou, a jak hovoří o "našich amerických přátelích".

Stuttgarter Zeitung pak podrobně rozebírá některé problémy československo — amerických vztahů, zejména otázku československého zlata, zabaveného za války Němci a konfiskovaného pak západními mocnostmi. Američané číní jeho vydání Československu závislým na otázce řešení náhrady za americký majetek zabavený v Československu po roce 1945. Západoněmecký deník končí svou úvahu o Rogersově návštěvě v Praze touto historickou. Když americký host odcházal v neděli večer ze Staroměstské radnice do nedalekého hotelu na večeri, vyptával se jeden turista z NDR, o koho se to vlastně jedná. Když dostal odpověď, uklouzla mu poznámka: Tj se tady z toho v těch posledních pěti letech opravdu rychle dostali. Když byl na návštěvě u nás, byl by určitě vyhlášen vyjimečný stav... Reality v Evropě — píše Stuttgarter Zeitung — se

skutečně počínají pomalu měnit.

Ve Francii věnoval Rogersově návštěvě v Praze pozornost také nezávislý deník Le Monde. Zdůraznil, že během svého pobytu americký ministr zahraničí několikrát vyslovil naději, že nová konsulární dohoda umožní volnou výměnu osob.

Letní povodně

Už s počátkem léta došlo vzhledem ke špatnému počasí a intenzivním deštům ve Vysokých Tatrách k povodňovému nebezpečí na středním Slovensku. Voda přerušila dopravu mezi 22 obcemi popradského okresu. Na státní silnici ve Ždiaru se na několika místech sesula půda. Příval vody strhl most na čs.-polské hranici. Na Štrbském plesu zaplavily deště zdroje pitné vody, které se sem musí obtížně dovážet. Zatím nevyčíslené škody vznikly na zemědělských kulturách a domech.

Slovanské památky

Na staveništi nového obchodního domu v Olomouci našli archeologové cenné slovanské památky z 10. století. Jde o původní, tři metry vysoké zdivo románského domu, pec na chleba, zachovalou dlažbu ze 14. století a komplex studní a odpadních jímek z 12. až 17. století. Některé nálezy patří do vzácné tzv. loštické keramiky.

Nový most přes Labe

spojoval Štětí a Hněvice na Litoměřicku. Je dlouhý 360 metrů, má dvě jednosměrné vozovky a mezi nimi železniční vlečku. Do provozu bude předán letos v září.

Železniční nehoda

Počátkem července došlo u železniční stanice Štrba ve směru do Košic k nehodě. Nákladní vlak přejel nákladní a narazil na jiný nákladní vlak. Strojvůdce jedoucího vlaku zahynul, jeho pomocník byl těžce zraněn. Poškozeny byly obě lokomotivy a 12 nákladních vagonů.

Stále více dětí

Nejvyšší úrovně za posledních dvacet let dosáhla v současném období porodnost v Praze, a stále porůstá. V roce 1955 se v hlavním městě narodilo 12,5 dětí na 1000 obyvatel, loni již 13,1.

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU?

ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně času Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bolavým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:

AMERICKÉ LISTY,

Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz

Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.

Jméno: .....
Adresa: .....

Hlas českých intelektuálů

"Odhodlali jsme se předložit toto své prohlášení v této formě, poněvadž nemáme zákonnou možnost veřejně se vyjádřit k politickým a společenským problémům. Žádný z nás ji nemá, ať už pracujeme na univerzitách a vědeckých ústavech, ať je nám umožněno publikovat své umělecké práce anebo jsme těchto možností zbaveni a musíme si vydělávat na živobytí jako nádeníci, prodáváci, vrátní nebo čistíři oken."

Jsmo si nicméně všichni vědomi společné zodpovědnosti za naši kulturu, intelektuální život národa a postavení své země; jsme si vědomi, že jsme součástí evropského kulturního dědictví."

Prohlášení českých kulturních pracovníků, otištěné v londýnských Times, pokračuje: "Prohlášíme, že evropská bezpečnost je nemožná bez toho, že by byla zajištěna plná bezpečnost občanů každé evropské země. Důkaz existuje v některé evropské zemi právní nejistota a útlak — není možná skutečná bezpečnost a pořádek v Evropě."

Prohlášíme, že evropská bezpečnost může být zaručena jen těmi zeměmi, jejichž vlády se řídí Všeobecnou deklarací lidských práv — přijatou Spojenými národy."

Prohlášíme, že evropská bezpečnost a spolupráce se netýká jen vlád, v jejichž rukou je toho času moc, ale že se týká i jiných státních

institucí, právě tak jako společnosti co by celku, národu a jednotlivců."

Prohlášíme, že evropská bezpečnost a spolupráce se nemůže stát skutečností — dokud kulturní hodnoty — ať národní či zahraniční — jsou zakázány a dokud umělci a jejich díla jsou na černé listině."

Prohlášíme, že skutečná evropská spolupráce se stane možnou jen tehda, jestliže všechny evropské země zajišťují svobodu umělecké tvorby a vědeckého bádání, svobodu myšlení, uměleckého experimentování a svobodného toku kulturních hodnot zvenčí právě tak jako svobodného vývozu kulturních hodnot vytvořených umělci vlastní zemí."

Prohlášíme, že skutečná evropská spolupráce a bezpečnost není myslitelná bez svobodného pohybu lidí přes hranice, není myslitelná — jestliže v některé zemi možnost práce za hranicemi je výsadou několika privilegiovaných."

Prohlášíme, že evropská bezpečnost a spolupráce se dosáhne jen tehda, budou-li všechny země otevřeny novým ideám a kulturním hodnotám a budou-li všechny země svobodně přístupné lidem z jiných zemí. Nežebáme o almužnu. Mluvíme jako integrální součást intelektuální Evropy a vyjadřujeme své názory k události, jež může znamenat určitý začátek a určitou naději pro všechny, nejenom pro nás."

BOJ O EURÓPU

Ján Papánek

V důsledku vnitřních pomerů v Spojených štátech v souvislosti s vyšetřováním Watergate, rozháraných vnitropolitických pomerů a vývojem hospodářských věcí — inflacie, nedostatku pohonných látek, ako aj pokračovania boja v Indo-Číne, sa veľmi rýchlo zabúda na Brežnevovu návštevu. Jej následky však nás všetkých budú prenasledovať a znepokojovať veľmi dlho. Zvlášť zeme strednej a východnej Európy ich budú pociťovať vo zvýšenej miere.

Mnoho ľudí si výsledky tejto návštevy a ujednaných dohôd pochvaľuje, v nádeji, že je koniec studenej vojny, ale v skutočnosti to pripomína "Peace in our time" z konca 1938, vtedy bolo obeťou Československo a teraz celá stredná a vo veľkej miere i západná Európa.

Brežnev s Nixonom nám vo svojej Deklarácii z 24. 6. 1973 hlásajú, že vytvorili základňu k ďalšiemu vývoju a vzájomnej užitočnej spolupráci v rôznych odvetviach spoločných záujmov obyvateľov oboch zemí a v "záujmu celého ľudstva". Alebo, že budú uskutočňovať svoje politické ciele tak, aby priviedli "novú éru dobrých stykov v Európe".

Z prehlásenia je vidno, že bolo jednané o človečenstvu, o novej ére a o mieri vo svete. Nie je preto divu, že i Západná Európa je v obavách, čo bude ďalej. Jednalo sa o nej — bez nej. Tým, že sa Spojené štáty vzdávajú použitia nukleárnej zbrane proti Sovietskomu, Západná Európa je ponechaná Sovietskom na pospas. Ved' sovietskym pozemným vojenkým silám nikto v Európe neodolá. Tým sa i Západná Európa postupne dostáva do stavu omedzenej suverenity ako ju Brežnev hlása a prevádza v strednej a východnej Európe.

Spojené štáty nevyužili pri týchto jednaniach svojho veľkého hospodárskeho potenciálu a hospodárskych a technologických nedostatkov u Sovietskov, ktorý im dával možnosť si podmienky diktovať. Naopak, i pri svojej terajšej veľkej prosperite svojimi dodávkami Sovietskom sa Spojené štáty dostávajú do ťažkostí — prípadne i nedostatkov poľnohospodárskych a dopravných výrobkov, za sovietský príslub, že omedzia zbrojenie. Sovietskom sa v poslednej dobe postupne darí rozdeľovať a oslabovať európskych spojencov tým, že uzavierajú separátne dohody s Franciou, Nemeckom a teraz so Spojenými štátmi. Ich impérium však ostáva nedotknuté a majú možnosť ho zosilovať na západ a zväčšovať tlak podľa ľubosti a potreby. Je veľmi krásné, keď Prezi-

dent veľkej humanitnej demokracie, ktorá skutkami dokazuje svoju dobrú vôľu pomáhať ľudstvu a zachovávať mier sveta, ale to sa nedá prevádzať v dohode s najväčšou tyraniou vo svete, ktorej vôbec nezáleží na dobrobytu ľudstva. Spojené štáty a Sovietsky sväz sú ako voda a oheň, preto nová éra, o ktorej sa v komuniké z 24. júna píše, nemôže na dlho priniesť osôh ani ľudu Spojených štátov, nehovoriac o ostatnom svete, zvlášť nie o Sovietskym zotročených národoch a ostatnom svete, ktorý je v nebezpečí.

Tým, že Brežnev robí v Spojených štátoch veselého šaška, si získal Nielsen priazeň Prezidenta Nixona, ale i mnohých iných vplyvných činiteľov a svoju návštevu môže pokladať za veľký úspech. Sovietski sa zachraňujú hospodársky a zabezpečujú technologicky a strategicky proti západu.

Neblahé následky vývoja sa začínajú naskore prejavovať. Jestli Kongres Spojených štátov a západná Európa do toho nebude zasahovať. Európa, ktorá mala byť klúčom k jednaniam v tomto roku "Európy", ostala sirotkou. V krátkej zmienke o nej v dlhom Komuniké sa hovorí o trvalom mieri, o normalizácii. To sú sovietske a ko-

munistické heslá, takto i medzinárodne uznané. Stredná Európa má ostať v trvalom sovietskom područí.

Tento sovietský úspech sa už pociťoval aj v jednaniach o bezpečnosti a spolupráci 35 európskych štátov, Spojených štátov i Kanady, v Helsinkách.

Sovietský sväz tam prišiel s návrhom urýchleného politického a legálneho potvrdenia a uznania všetkých jeho výbojov od začiatku druhej svetovej vojny. Len v jednotnom odporu tomu Európa zabráni. Zvlášť stredná i východná Európa — a Československo v nej — musí svoj odpor prejavovať ak nechce na generácie ostať v sovietskom područí.

NOVÉ O OBČANSTVÍ

Nejvyšší sovět pověřil příslušnou komisi, aby rozpracovala nový zákon o sovětském občanství a přizpůsobila ho novým podmínkám. Dosavadní zákon je v platnosti od roku 1938. Má osm článků. V sedmém se definuje, za jakých okolností může být sovětskému občanovi odebráno jeho občanství: rozhoduje o tom buď soud, nebo zvláštním dekretem presidium nejvyššího sovětu. Tímto dekretem byl zbaven občanství za pobytu ve Spojených státech známý sovětský fyzik Čalidze.

ZPRÁVA DOKUMENTAČNÍ KOMISE K 231

s doslovem Josefa Škvoreckého vyjde v nejbližší době. Je to část archivu Dokumentační komise K 231, jehož fotokopie se podařilo dostat za hranice. Jde bez výjimky o doklady, které každý ze svědků poslal Komisi s vědomím, že budou předloženy rehabilitačním soudům nebo vyšetřovacím komisím ministerstva vnitra a spravedlnosti. — Zpráva vychází nákladem členů Dokumentační komise K 231 v exilu a jeden výtisk stojí \$4.00. Celý čistý zisk je určen na Sociální fond bývalých politických vězňů. — Cokoliv poukážete nad cenu knihy, bude fondem vyplaceno ihned! Knihu si můžete objednat: 68 Publishers Toronto, Box 695, Station A — Toronto, Ontario — Canada.

V Kalifornii navštivte kraj. podnik

3 Nations Wine and Dinner House

UNITED STATES

CZECHOSLOVAKIA

GERMANY

CONTINENTAL SPECIALTIES
HUNGARIAN & SZEGEDINER GOULASH
WITH BOHEMIAN DUMPLINGS — SAUER BRATEN
DOMESTIC & IMPORTED BEERS & WINES ON TAP

LUNCH & DINNER DAILY
CLOSED MONDAY

GEORGE J. SIEBERT
Your Host

13756 Arnold Drive
Telephone (707) 996-9979

GLEN ELLEN, CA.

33 mil severně od San Franciska v historickém údo Jacka Londona. Uctivě zve Jiří Siebert, bývalý majitel "České hospůdky" v San Francisku. Jídla a bar pro Vaše pohodlí.

TUZEX Zasielame bezpečne a rýchlo

NEODKLADAJTE ...

TUZEX-ové poukázky sú najlepším prostriedkom potesť rodinku v starom kraji.

Vyš 50 rokov cestovnej služby

vám zaistí bezstarostné a radostné cestovanie do Československa.

Za veľmi nízku cenu na dobu 22 až 45 dní

NY — Praha — NY	\$ 377.00
NY — Brno — NY	\$ 397.00
NY — Piešťany — NY	\$ 409.00
NY — Bratislava — NY	\$ 397.00
NY — Košice — NY	\$ 417.00
NY — Poprad — NY	\$ 415.00

plus \$ 3.00 U. S. daň

Tieto ceny sú v platnosti od 1. júna 1973 do 31. augusta, 1973. Podobné nízke ceny i do iných krajín.

Ak chcete dostať sem na návštevu pribuzného, navštívte TATRU pre informáciu — alebo napíšte.

Pre istotu vždy len

TATRA TRAVEL BUREAU, Inc.

1465 SECOND AVENUE • NEW YORK, N. Y. 10021

(pri 76. ulici)

Tel. RE 7-5972 — RH 4-8185

Nenormální normalizace

Americký časopis Time hovoří ve svém nejnovějším vydání o období studeného míru. Jinými slovy, příliš mnoho zůstává ještě takřka ve vzduchu. Sovětský předák Brežněv nedávno při obědě se severovietnamskou stranicou a vládní delegací v čele s generálním tajemníkem Le Duanem a ministerským předsedou Pham Van Dongem chválil nynější mezinárodní politické ovzduší, výsledky své nedávné návštěvy ve Spojených státech, snahy o uvolnění napětí v politické i vojenské oblastech.

Brežněv hovořil o nutnosti praktických řešení, ale nezačal do podrobností. Současně ubezpečoval o zachování bdělosti vůči takzvanému imperialistickému vměšování do vnitřních záležitostí socialistických zemí. Sovětsko-severovietnamská jednání v Moskvě pokračovala a podle dopisovatele varšavského rozhlasu hrají v těchto jednáních podstatnou úlohu otázky sovětské pomoci Severnímu Vietnamu. Podle listu International Herald Tribune Brežněv naléhal na přísné dodržování příměří ve Vietnamu. Bud' jak bud', severovietnamský předák Le Duan neopomenul v Moskvě při poděkování za dosavadní pomoc Sovětského svazu vzpomenout vděčně i pomoc lidové Číny, na kterou se v Moskvě nadále všestranně útočí. Například Sověty neprojevily k čínským nukleárním pokusům tak diskrétní postoj jako k pokusům francouzským. Literární Gazeta zaúčtovala na čínskou nukleární politiku velmi ostře a označila červnový nukleární pokus Číny za pokus o politické vydírání, příklad nesmírného cynismu a projev vůle obětovat jiné národy v zájmu dosažení vlastních hegemonických cílů.

Zatím však v srdci Evropy slova o překonávání politického a vojenského napětí v jistém smyslu zhořkla. Jak známo, v neděli došlo k incidentu u berlínské zdi, kde východoněmecké hlídky o pět použily střelných zbraní, aby zmařily pokus o útěk přes zeď. Ukázalo se, že se občané svobodné části města s takovými projevy násilí na východoněmecké straně v tomto období nesmíří o nic více, než v období takzvané studené války. Naopak, v západním Berlíně došlo k demonstraci proti zdi, k symbolickému vylomení jednoho jejího kamene. Východoněmecké ministerstvo zahraničí proti tomu protestovalo v dopise západoberlínskému senátu. Demonstraci označilo za provokaci a za čin proti normalizační situaci v Berlíně. Západoberlínský starosta Schütz protest odmítl jako projev pokrytectví, neboť výstřely východoněmeckých hlídek u zdi škodí normalizační nejvíce. Západoberlín-

ská sociální demokracie, tedy strana starosty Shütze a odbočka strany nynějšího západoněmeckého kancléře Brandta, vydala prohlášení, ve kterém se připojuje k protestům proti nelidskému postupu východoněmeckých orgánů. V prohlášení se praví, že takovými činy se východoněmecké ubezpečování o mírových úmyslech mění v bezobsažnou frázi. Prohlášení také obviňuje východní Berlín, že o jeho politice zřejmě nadále rozhodují odpůrci skutečného uvolnění napětí a dorozumění.

BREŽNĚVŮV KULT

Ústřední orgán sovětské komunistické strany Pravda znovu oslavoval ve čtvrtém vydání Leonida Brežněva za roli, kterou hraje v sovětské zahraniční politice. Článek navazoval na Leninovu cenu míru, kterou v Moskvě ve středu vyznamenali Brežněva. Pravda otiskla také článek zástupce šéfredaktora Rudého práva Hořeního, který chválil Brežněva zato, jak se zastává zájmů světového socialismu. A Literární Gazeta uveřejnila ve svém posledním čísle báseň na cestu Brežněvovu do Spojených států, kamž generálního tajemníka sovětské komunistické strany ostatně doprovázel redaktor Gazety Čakovskij. Dopisovatel amerického deníku New York Times v Moskvě Hedrick Smith zaznamenal ve své zprávě, že žviální politický styl, který Leonid Brežněv používal před diváky americké televize, je zjevně už záležitostí minulosti. Podle Smitha to byla jen krátká a netypická mezihra v tradičně upjatém stylu sovětské diplomacie. Ukázky, které přinesla sovětská televize o nenuceném vystupování Brežněva ve Spojených státech, však přece vyvolaly zvědavost moskevských občanů. Smith zaznamenává výrok mladého obyvatele Moskvy, který řekl: "Tam ukazovali lidskou tvář, proč to nečiní tady?" Někteří konzervativně smýšlející občané projevovali nelibost nad tím, jak se objímal s filmovým hercem Chuckem Connorem. Jedna žena se ptala: "Bude to trvalé — nebo je to všechno jenom na chvíli?" Mezitím ovšem Brežněv zmizel v tomto vydání očí veřejnosti. Smith končí svou zprávu takto: "Jeho skromnější chování doma vyhovuje — jak se zdá — požadavkům jeho nejdůležitějších domácích partnerů — to jest nejvyšší hierarchii komunistické strany. Právě tak jako temperamentní vystupování ve Spojených státech bylo stráženo na americké diváky.

Rudé právo věrno své tradici

Ideálem každého světového tenisty je vyhrát aspoň jednou za svůj sportovní život Wimbledon. A ideálem všech tenisových fanoušků je, aby Wimbledon vyhrál právě reprezentant jejich země. Letos se tento ideál splnil Janu Kodešovi a Čechoslovákům doma i za hranicemi. Tenis je sport na vzestupu a tak letošní Wimbledon dostal obrovskou publicitu ve všech sdělovacích prostředcích světa. Jména Jan Kodeš a Československo byla tištěna a vyslovována v desítkách písem a jazyků. Ještě jedno jméno bylo v té souvislosti psáno a vyslovováno sdělovacími prostředky světa: Jaroslav Drobný. Byl totiž prvním Čechoslovákem, který zvítězil ve Wimbledonu. Stalo se tak v roce 1954. Jan Kodeš, devatenáct let poté, je druhým Čechoslovákem, jež stanul na nejvyšší příčce světového tenisu. Rudé právo věnovalo letošnímu Wimbledonu mnoho místa a mnoho slov, a Jana Kodeše ověnilo hrdinskými vavříny. Ostatně zcela po právu. Napsalo, že Jan Kodeš je první Čechoslovák v historii, který

vyhrál Wimbledon. Ani slovo o Drobném, ani slovo o tom, že malé Československo se může pyšnit dvěma tenisovými giganty. Opomenutí? Neznalost sportovních redaktorů? Kdepak, jen věrnost Rudého práva své tradici dělání z lidí ignoranty. Jaroslav Drobný, Čechoslovák od kosti, který se dodnes všude hrdě ke svému českoslovenství hlásí, vyhrál totiž Wimbledon jako — politický emigrant. Tím pro Rudé právo neexistuje. Jenomže vědomí národa nelze retušovat. Čechoslováci doma i za hranicemi jsou na svého Jaroslava Drobného hrdí. Stejně jako na Jana Kodeše.

Jaroslav Drobný byl prvním Čechoslovákem — který vyhrál Wimbledon, Jan Kodeš (obr. nahoře) byl druhým. Na oba jsme náležitě pyšní. Na snímku dole po obou stranách vydavatele Amerických Listů: vlevo Jaroslav Drobný, vpravo Vladimír Kobranov, který byl v roce 1950 jako člen československého národního hokejového mužstva zatčen a odsouzen na 12 let. Je nyní trenérem jednoho švýcarského hokejového mužstva.

Stále jenom ceny . . .

"Nebude se zdrazovat!" — vykřikl několikrát Gustáv Husák a křičí i nadále jeho propagandisté. Takový pokřik probudí vždycky k ostražitosti už zkušené občany. Znamená obvykle, že se něco šije. Tentokrát se akce k 1. červenci jmenovala "Úprava maloobchodních cen veřejného stravování a služeb pro obyvatelstvo". Zámkou pro tato opatření byla nejednotnost cen na území republiky: půllitr piva (desítky) stál v restauracích stejné (tzv. 3.) cenové skupiny od 1,70 Kčs až do 3 korun, nová jednotná cena zní — 2 Kčs. Prakticky se tím cena piva zvýšila o téměř 18%, protože nízká částka se vybírala hlavně ve velkých lidových pivnicích, zatímco vyšší ceny se platily v horských hotelech a pod. Do všech cen bude také započítáno obslužné, což znamená pro běžného občana další zvýšení výdajů, protože dá číšníkovi stejně ještě nějaké zpropitné. Co do služeb zvýší se obecně poplatky v zákazkovém šití, za pedikuru, za opravy hudebních nástrojů atd. Komentáře slibují, že se sníží ceny v holičství a kadeřnictví a také za úklid.

Tzv. sjednocování cen za služby má zabránit větším ziskům u těch podnikavějších závodů a automaticky přidat těm, které se nijak moc nesnaží a jsou taky ztrátové. Navěnek to vypadá

spravedlivě, ve skutečnosti to neslouží rozvoji služeb — kterých je v Československu tak jako tak málo. Podobná zástěrka překrývá i problémy v cenách potravin. Režimní cenová politika udržuje hladinu v zemědělských výrobcích mohutnou intervencí na staré — poměrně nízké úrovni. Ovšem produktivita zeměděl-

ské výroby tomu zdaleka a dávno neodpovídá. Ceny průmyslových výrobků pro zemědělské potřeby drasticky stouply. Tak například se cena kombajnu v posledních letech zvýšila až trojnásobně. A to platí i o jiných zemědělských strojích a také o umělých hnojivech. Rozdíl doplácí stát. Z čeho? To si může každý lehko spočítat.

EX — Plzeň

Letošní ročník celostátní výstavy EX Plzeň 73, který se konal už po osmé, shlédlo ve 12 dnech víc než 180.000 návštěvníků. Čs. i zahraniční podniky vystavovaly exponáty z oblasti potravinářství, gastronomie a turistiky.

Oslavy obrozence

Letos je tomu 200 let od narození předního českého obrozence a spoluvůdce moderní češtiny Josefa Jungmanna. Oslavy začaly nedávno v jeho rodné obci — v Hudčicích u Berouna. Jungmannův tamní rodný domek bude delší dobu přístupný.

Výměna objektivních informací?

Do Československa přijel na návštěvu ředitel americké informační agentury USIA James Keogh právě ve dnech, kdy v americkém tisku a na jiných tribunách zaznamenáváme další příspěvky k diskusi o volném proudění informací. V diskusi jde o ujasnění role informačních nástrojů v době, kdy se činí vážné pokusy zmírnit mezinárodní napětí. Podle zprávy z Prahy odevzdal James Keogh prezidentu Svobodovi dopis amerického prezidenta

citovat i z komentáře deníku Wall Street Journal.

Senátor Fulbright zůstává při svém odmítavém stanovisku. Podle jeho názoru jsou rozhlasové stanice Svobodná Evropa a Svoboda zbytky dřívější "osvobozovací" politiky bývalého zahraničního ministra Johna Fostera Dullese. V projevu před asociací amerických bankéřů řekl William Fulbright, že z této osvobozovací politiky zbývá už jen "kňourání rozhlasu Svobodná Evropa a Svoboda, které nikoho neosvobodí, ale velice zlobí vlády ve východní Evropě". Senátor Fulbright poukazoval na helsinskou konferenci, kde západní zahraniční ministři zdůrazňovali význam svobodného přístupu k myšlenkám a informacím a nutnost rozvoje turismu a kulturní výměny. Tyto cíle se — jak prohlásil senátor Fulbright — liší od zbytečné ideologické propagandy a stojí za to o ně usilovat.

Tentýž den argumentoval proti senátoru Fulbrightovi newyorský deník Wall Street Journal. V článku, který komentoval snahu senátora Fulbrighta omezit činnost Americké informační agentury, byl vyjádřen i jistý skepticismus, pokud jde o obecnou roli propagačních agentur. Autor komentáře však pozitivně hodnotil konkrétní činnost západních rozhlasových stanic, které vysílají do východní Evropy. Napsal doslova:

"Lidé v zemích s kontrolovaným tiskem nemají široký přístup k tomu, co se píše v zahraničním tisku a byli by odkázáni jen na úzce vymezenou propagační linii svých vlád, kdyby nebylo služeb Hlasu Ameriky, rozhlasové stanice Svobodná Evropa — rozhlasové stanice Svoboda a BBC. Když už dostávají tolik propagandy o Spojených

státech, snad by měli dostat i trochu naší propagandy."

Neméně výrazně se za činnost rozhlasových stanic — které vysílají do východní Evropy, postavil autor úvodníku v deníku Washington Post. Navíc je tento článek jakýmsi zásadním prohlášením o smyslu informační činnosti v době uvolňování mezinárodního napětí. V článku ve Washington Post se říká, že debata o dalším financování rozhlasových stanic Svobodná Evropa a Svoboda je v podstatě debatou o jedné ze základních otázek současné mezinárodní politiky. Mají Spojené státy změnit své dosavadní metody jen proto, že Sovětský svaz má proti nim námitky nebo dovoluje či snad i vyžaduje uvolňování napětí, aby Spojené státy činily jisté kroky, které považují za správné a důležité, i když je Moskva proti nim? V článku v deníku Washington Post se pak říká doslova:

"Jsme přesvědčeni, že tyto rozhlasové stanice jsou v jistém smyslu důležitější než kdykoli předtím. Pracují v zásadě jako "domácí služby", dodávají zprávy a komentáře, které vlády v sovětském bloku odepírají lidu svých zemí. Touto činností vyjadřují rozhlasové stanice Svobodná Evropa a Svoboda základní západní hodnoty svobodných a otevřených komunikací, hodnoty, jež by bylo pokrytecké zamítnut ve jménu zlepšování styků s totalitní společností. Není to koneckonců tak, že by byl každý v Rusku a ve východní Evropě nucen poslouchat vysílání Svobodné Evropy a rádia Svoboda. Jistě je třeba považovat za nemyslitelné, že by se Spojené státy připojily k vládám těchto zemí v cenzurování materiálu, který se předkládá jejich občanům". V komentáři deníku Wa-

Zajímavosti ze světa

Předseda OSN Kurt Waldheim se chce pokusit o něco, oč se dosud marně pokoušela mnohá světová politická osobnost: vyřešit krizi na Středním východě, kam za tímto účelem odjíždí. • Největší podloudnický náklad zbraní v německé historii objevili celníci v Brémách: na sedmdesát tun munice a pušek, určených nejspíš Irské republikánské armádě. • Skupina řeckých důstojníků, sympatizujících s králem, žijícím v exilu, se prý pokusila o odvlечение dvou válečných lodí, které měly být jakýmsi plujícím kapitálem exilové vlády. • Podle zpráv římských misionářů vládou Portugalec v Mozambiku vraždami a terorem; misionáři hovoří o tisících popravených. • Už druhá studie bostonských srdečních odborníků potvrdila, že existuje souvislost mezi pitím kávy a srdečními chorobami. • Ministr zahraničí US Rogers, je v Tokiu, kde bude jednat s japonskými vládními představiteli o otázkách mezinárodního obchodu, financí a ekonomie. • Elektronický "plot" po skoro celé délce americko-mexických hranic, 2.000 mil, bude dokončen příštího roku a má zabránit neustále rostoucímu pašování narkotik z Mexika do US. • Na souši se ocitl luxusní výletní parník Canberra se šestnácti sty americkými turisty, když najel na mělčinu u karibského ostrova Grenada. • A na suchu se na jeden den ocitli pennsylvánští "mokří bratři", když prodáváci a zaměstnanci prodejen lihovin stávkovali. • Na přátelskou návštěvu na Kubu se chystá koncem tohoto roku Brežněv. • Tři vesnice pohřbila sesutá půda v Mexiku po nedávných katastrofálních průtržích mračen. • V Káhiře přibývá ročně 200.000 obyvatel, metropole na Nilu bude mít záhy pět milionů lidí. • Deset profesorů, asistentů a studentů státní Bělehradské university dostalo stranické tresty (a tím tedy nemožnost další kariéry) za úchylnkářství. • Jelikož budapeštské mosty už nestačí dopravě, buduje se pod Dunajem objemný tunel. •

shington Post se dále konstatuje, že ve veřejném mínění ve východní Evropě — tak jak se vůbec může vytvářet — hrají rozhlasové stanice Svobodná Evropa a Svoboda nepopíratelnou, byť těžko změřitelnou roli. Vychází se přitom z předpokladu, že veřejné mínění v těchto zemích bude mít liberalizující země. Touto činností vyjadřují režimy a posílí ty jejich představitelé, kterým jde o humanitní cíle. Pokud jde o otázku zasahování do vnitřních záležitostí východoevropských zemí, autor článku ve Washington Post soudí, že zasahování rozhlasových stanic je zcela legitimní; není o nic méně legitimní než bylo třeba setkání Leonida Brežněva se zahraničním výborem amerického senátu.

Podle názoru autora komentáře už se ve vysílání rozhlasových stanic Svobodná Evropa a Svoboda neprojevují žádné krajnosti, obě stanice pracují veřejně, nikoli pod rouškou CIA, a není těžké sledovat jejich činnost. V článku se nakonec vyjadřuje přesvědčení, že v americkém

kongresu se najde dostatek pochopení pro hodnoty a užitečnost svobodných komunikací a že bude schváleno efektivní financování rozhlasových stanic Svobodná Evropa a Svoboda.

Rekord na nejvyšší úrovni

Jak taje studená válka, rozvažují se jazyky nejvyšších osobností. Konkrétně: v září 1959, v Camp David v Marylandu rozmlouval prezident Eisenhower s Nikitou Sergejevičem Chruščovem celkem devět hodin. V červnu roku 1961 ve Vídni, ztrávil prezident Kennedy s Chruščovem v rozhovorech celkem deset a třičtvrtě hodiny. O šest let později, v červnu 1967, v Glassboro, New Jersey, prezident Johnson rozmlouval s Alexejem Kosyginem celkem deset hodin, v květnu 1972 v Moskvě se prezident Nixon bavil s Leonidem Brežněvem dohromady dvacet a půl hodiny. A letos, nedávno, v USA, spolu tito pánové ztrávili na rozhovorech o věcech úředních skoro třiatdvacet hodin.

PŘIPOMÍNEJME SRPEN 1968

Malíř a grafik Jan Kristofori, žijící dnes v Norsku, si získal v uměleckém světě již dobré jméno. Prosadil se na několika mezinárodních výstavách, především svými trojrozměrnými obrazy, vycházejícími z podstaty řecké mythologie a preambule o lidských právech. A právě tento malíř přišel v roce pátého výročí smutné sprnové okupace na myšlenku, jak připomínat širokému okruhu obyvatel Západu tuto hanebnou akci Sovětského svazu. Vypracoval návrh na samolepící obtisk (viz naše reprodukce), který si můžete objednat na adrese našeho evropského vydání: Americké Listy, Postfach 3, 8027 Zürich. Obtisk je vypracován v našich národních barvách, číslice 5 a písmena CS (autoznačka Československa) jsou v černém poli, znázorňujícím porušení československé suverenity. Nálepku Vám zašleme současně se složenkou na úhradu S. Fr. 2.00 na základě objednávky s přiloženou zpáteční známkou (hodnoty dopisu).

Na krásnou dovolenou nebo weekend

Jen 110 milí z New York City. • Na horském jezeru (2000 ft vysoko). • Evropské prostředí. • Tennis, Golf, rybaření, volné loďky, pláž. • Útulná restaurace s barem a hudbou pro tanec. • Moderní ubytování. • Přírodní procházky. • Otevřené od května do prosince. • Napište si o barevný prospekt.

Majitelé a vedoucí Dina a Michael Pavelka.

SPORT

Nový ročník I. fotbalové ligy bude zahájen jedenáctého srpna prvním kolem. Mezi fotbalovou elitou se z II. ligy probíjela dvě mužstva s bohatou tradicí. Inter Bratislava byl v první lize nepřetržitě od roku 1953 do roku 1972, kdy také dosáhl nejvýraznějších úspěchů, když v roce 1959 se stal mistrem Československa. Pražský klub Bohemians je jedním z nejstarších v Čechách. Už od svých počátků, tehdy pod jménem AFK Vrsovice, patřil k elitě čs. fotbalu. V padesátých letech změnil svoje jméno na Spartak Stalingrad a dnes má opět na štítě tradiční název i zelenobílou barvu. V první lize bojoval Bohemians od roku 1935 celkem devatenáctkrát. Nejlepšího umístění — třetí místo — dosáhl v roce 1949 a 1950.

Přední československá mužstva budou bojovat ve vrcholných evropských klubových soutěžích. Čs. mistr Spartak Trnava v soutěži o Pohár mistrů, Baník Ostrava v soutěži o Evropský pohár. VSS Košice budou reprezentovat ČSSR v soutěži o pohár UEFA.

Juniorským fotbalovým mistrem ČSSR se stali mladí Slávie Praha, když v prvním finálovém zápase s juniory Žiliny nejprve prohráli 3:1 a v odvětném utkání v Praze zvítězili 3:0.

Na podzim zavítá do USA a Kanady čs. hokejové reprezentační mužstvo. Ve dnech od 24. září do 3. října sehraji čs. hráči 4 utkání s mužstvy americko-kanadské profesionální ligy NHL — Buffalo Sabres a Toronto Maple Leafs.

V mistrovském utkání seвероamerické ligy NASL hrál New York Cosmos nerozodně s vedoucím celkem východní skupiny Philadelphia Atoms 1:1. Utkání dobře úroveň sledovalo na Hofstra stadionu 6.500 diváků. Nejbližší zápas hraje Cosmos 27. července v Atlantě a o den později opět na Hofstra stadionu na Long Islandu proti mužstvu Miami.

—pza—

TOOL & DIEMAKERS

Experienced with progressive dies for small precision metal stampings. \$6.00/hr. start, 10 hours guaranteed overtime.

Yelenik Mfg. Co. Inc., 37-03 Woodside Ave., Woodside, N. Y., 11377, 212 457-1188. Easy to reach by subway, train or car.

Z ČINNOSTI NAŠICH KRAJANŮ

Všichni Češi do Wilber!

Letní slavnosti české Nebrasky pokračují tuto sobotu a neděli v městečku Dwight.

Slavnosti Nebrasky pak vrcholí v sobotu 4. srpna a v neděli 5. srpna ve Wilber, který letos oslavuje 100 let založení. Pohostinný Wilber vám připravil pestrý program ukázek našeho folkloru a stejně i dobrou kuchyni. Po sobotní korunovací české královny Nebrasky, následovat budou živé obrazy z českých dějin, v neděli pak po průvodu ozdobených vozů, udělení uznání významnému českému krajskému pracovníku, a pak tradiční program české hudby, písničky a tance.

Pocta našemu básníkovi

Josef Martínek z Arizony přijal pozvání navštívit český festival ve Wilber 4. a 5. srpna, kde mu bude předán "Rád Karla IV", vyznamenání, které Český klub ve Wilber uděluje významným pracovníkům českým. Náš staříček básník, novinář a politik, rodák z Poděbrad v Čechách, přijel do Ameriky jako mladík a prvně se dal do služeb dělnického hnutí jako novinář. Během první světové války byl Martínek blízkým spolupracovníkem presidenta Masaryka v boji za osvobození Československa. Roku 1917 byl poslán za Masarykem do tehdejšího Petrohradu (nyní Leningrad) a pak jej Masaryk poslal s politickým úkolem do Štokholmu ve Švédsku. V roce 1919 Národní rada americká vyslala Martínka s poselstvím k našim legionářům na Sibiř. Martínková politická akce za první světové války vyvrcholila jeho účastí při slavnostním prohlášení "Deklarace washingtonské" a on je posledním žijícím signatářem Pittsburské dohody mezi Čechy a Slováky. Po válce se Martínek konečně dostal k slovu jako básník. Usadil se v indiánské poušti Arizony, kde vydal tři knihy básní, česky a anglicky, jeho čtvrtá kniha se právě sází. Je také dlouholetým vedoucím redaktorem Amerických Listů. Právě nedávno dokončil překlad zpěvů indiánského kmene Navajo do angličtiny.

Česká Nebraska pozdraví manifestačně našeho politika, novináře a básníka na festivalu 5. srpna ve Wilber. Místě, bud'te nám vítán!

— Kuč —

TATRA TRAVEL BUREAU, Inc.,
1465 Second Ave., New York, N. Y. 10021

požádala o uverejnenie listu, zaslaného jej Maticou Slovenskou a vyzýva všetkých cestujúcich do starej vlasti, ktorí budú mať možnosť, aby sa zúčastnili slávnosti 110. výročia založenia Matice Slovenskej, ktoré budú v dňoch 3.-5. augusta 1973 v Martine:

Vážený krajan, vážená krajanka,

v auguste tohto roku si Matica slovenská, naša najstaršia národnokultúrna ustanovenie slávnostne pripomenie 110. výročie svojho založenia. Tieto slávnosti budú vhodnou príležitosťou na to, aby sme zhodnotili cestu, ktorou Matica prešla a súčasne, aby sa vytýčili ďalšie úlohy do budúcnosti. Ako Vám je známe, Matica slovenská venovala v minulosti a venuje aj v súčasnosti veľkú pozornosť našim krajanom. Prostredníctvom svojho Odboru pre zahraničných Slovákov usiluje sa uspokojovať ich národnokultúrne potreby a pomáhať im udržiavať styky so starou vlasťou. Aj pri tohoročných jubilejných oslavách sa ráta so značnou účasťou našich krajanov.

Oslavy sa uskutočnia v dňoch 3.-5. augusta 1973 v Martine. V rámci osláv budú v Martine rôzne kultúrne a spoločenské podujatia. Pri tejto príležitosti vystúpia aj krajské súbory v samostatnom programe "Pozdrav rodnej vlasti".

Dovoľujeme si Vás, vážený krajan — vážená krajanka požiadať, aby ste pri Vašich stretnutiach s krajanmi pri schôdkach spolku, alebo pri iných príležitostiach upozornili na tieto oslavy.

Dúfame, že krajanovia iste prejavia záujem zúčastniť sa týchto osláv a aj týmto spôsobom vyjadrí svoj vzťah k našim národným a kultúrnym tradíciám.

Pre záujemcov sme počas osláv ochotní rezervovať ubytovanie v Martine a pomôcť pri zabezpečovaní ostatných služieb.

SPRÁVA MATICE SLOVENSKEJ

K pátému výročí invaze

Výbor pro přípravu protestních akcí k 5. výročí okupace Československa se dohodl, že protestní akce dne 21. srpna 1973 proběhnou následovně: motorkáda s vlajkami, transparenty a plakáty projede od Sokolovny na 71. ulici na Manhattanu ke 42. ulici a 5. Avenue, kde na schodech Public Library se uskuteční protestní shromáždění. O těchto akcích bude předem informován tisk a televize. Očekáváme, že se všichni připravovaných protestních akcí zúčastní. Tuto zprávu otiskujeme jako předběžné oznámení.

Výbor pro přípravu protestních akcí k 5. výročí okupace ČSSR.

U FERDINANDA PEROUTKY NA 'KUS ŘEČ'

Po řadu let čteme s velkým zájmem články a politické úvahy tohoto našeho nejlepšího novináře — a proto nás potěšilo — když nám vydavatel Amerických Listů zprostředkoval setkání s ním. A tak jsme jej navštívili v jeho bytě na Long Islandu, kde s paní Slávkou tráví svoje "zlatá léta". Pěkný člověk, bychom řekli, vysoký, štíhlý, nemladý-nestará, má pohodlnou "rakačku" a dobře zakouřený čibuček. Pro nás je vyznamenáním potrást rukou posledního "pátečníku", členu oné skupiny důvěrných přátel Karla Čapka, k níž patřil i prezident Masaryk, a která se u Čapka na Vinohradech jednou týdně — vždy v pátek — scházela. Dnes už jsou všichni skoro legendárními postavami oné generace, která v krátkém čase dvaceti let vybudovala krásný a dobře prosperující československý stát, na který i my za hranicemi jsme byli velmi hrdí. Škoda, přeskoda, že nám nebylo dopřáno padesáti let klidu, jak toužil prezident Masaryk.

Překvapilo nás příjemně, jaký má pan Peroutka zájem o krajskou činnost, o Sokol, o to, jak jsme tady před lety začínali, jak vlastně, když před více než půl stoletím přestala volná emigrace do Ameriky, jsme, podle tehdejších předpovědí, měli být dnes už skoro vymřelí a měla tu po nás zůstat jen ta všeljak zkomolená česká jména.

Nás zase zajímalo, co pan Peroutka soudí o současných věcech ve světě a o tom, co nám dělá největší starosti, jak to asi bude s tou příští konferencí o evropské bezpečnosti. Bude ovšem asi rozdíl mezi tím, co udělají mocní tohoto světa a tím, co bychom si my přáli slyšet. V jedné věci má pan Peroutka bohužel asi pravdu, že totiž komunisté nechají svoje poddané radši hladovět, než by udělali nějaké politické ústupky.

Bylo by naším přáním, kdyby páně Peroutkovy články, psané prostou a přesvědčující logikou, mohli číst lidé i ve velkých amerických novinách.

FRANK HAVLÍK,

překladník východní oblasti ČSNRA

Kam s ním?

Po krajské Americe, kde jsou a často zanikají krajské organizace a spolky, je starostí posledních mohykánů-úředníků, jak naložit s pokladnou (když tam ještě jsou peníze), a kam s archivem. S penězi to dopadne tak, že před rozpuštěním se pořádají zdarma večere. Huře to ale dopadne s archivem. Kam s ním? V mnoha případech si úředníci vzácnější věci rozeberou a ostatní se octne v odpadkové bedně. I když nechci a ani nemohu obviňovat, že snad se členové spolku sami rozhodli spolek rozpustit, přece je jejich národní povinností, zachránit cenný archiv a vzácnější knihy. Je zde ale stále otázka, kam to odevzdat. Celonárodní organizace po mnoha dotazích a pokusech ještě nedovedly zorganizovat ústřední archiv krajanů. Na několika amerických univerzitách, kde jsou československá oddělení, podařilo se získat v knihovně místo pro knihy a cenné archivy. Například na Universitě v Chicagu mají velmi dobře ošetřovanou čs. knihovnu a archiv, o které vám může podat informace dr. Zdeněk Hruban. Napište na University of Chicago, Box 414 — 950 East 59th Street, Chicago, Illinois 60637. I na jiných univerzitách mají podobná čs. oddělení. Jejich organizátoři by se měli ozvat.

Jiří Špánek

Svatý Antoníček se vydařil

Již 22 let cvičí neúnavní manželé Čechovi v Owosso, Michigan, mládež i dospělá, české tance v krásných moravských krojích. V několika případech je to již druhá generace — maminka dnes již dospělá se dívá na dečku a vzpomíná, jak ona sama jako děvčátko se učila u Antonína a Stěpánky Čechových.

V neděli 24. června se všichni tito "Zapadlí vlastenci" ukázali v nejlepším světle. Vystupují hrdě pod jménem Československá taneční skupina a v úzké spolupráci se Sdružením Masaryk Owosso, ČS.NRA. Tentokrát se poprvé slavnostně konala v zahradě Conservation Club v budově moderně zařízené.

Ne bez dojetí jsme četli transparent nad vchodem: "U sv. Antoníčka". Za hudebního vedení dlouholetého spolupracovníka br. Fornusky nastoupilo asi 60 krojovaných tanečnicků, nejprve "kuřátka" od 3 do 5 let, pak větší děti od 6 do 12 let, pak dorost — nejlepší tanečníci, se kterými skupina jezdí na zájezdy a konečně ženáci, kteří předvedli klasickou Besedu. Lze těžko slovy vyjádřit obdiv všem, kteří tak krásný podnik uskutečnili! Na červnové slavnosti se také připravoval zájezd do Wilber v Nebrasce, který se koná v srpnu. Nebraska je asi 800 mil vzdálená, takže účastníci obětují 5 dnů, od čtvrtka do pondělka. Kde jinde jsou v dnešní krajské Americe takoví nadšenci?

Po předtančení obdrželi tanečníci na památku krásná, pravá perníková srdce a pak se vše přestěhovalo ze zahrady do budovy a byl zahájen tanec obecnostva. Hrály se polky, valčíky, a tancovali staří, mladí, jako za starých časů na moravské vesnici. — Všichni uvědomili Čechoslováci se ze slavnosti rozjízďeli do svých domovů s pocitem, že "československá Amerika ještě žije!" Krajané v Owosso, děkujeme vám!

K. LÍPA

POVĚRY A ILUZE?

Americký turista, který minulý měsíc navštívil Československo, vyprávěl, jaké nádeje tam mnozí lidé vkládají do evropské bezpečnostní konference. Domnívají se, že Moskva poněkud ustoupila a přijala západní koncepci. Na udivený dotaz skeptického Američana — v čem — zněla odpověď: Nu přeci musela přijmout na pořad jednání kontakty mezi lidmi, kulturní výměnu, výměnu informací.

To bylo arci před onou první fází konference, kterou už máme za sebou a na níž předvedli evropští — a také severoameričtí — ministři zahraničí svá slohová cvičení. Ukázalo se, že přijmout nějaký bod na jednací pořad ještě vůbec neznamená se jim vážně zabývat. Komunističtí ministři ho suverénně ignorovali.

Ukázalo se, že Moskvě jde skutečně o vestfálský mír anebo o úpravu a la Vídeňský kongres, přičemž Gromyko se plně vžil do role knížete Metternicha. V dané době a v dané situaci Sověti požadují především uznání stavu rozdělené Evropy, to jest nejen právní, ale i morální uznání své vlastní sféry vlivu, tak jak si ji vytvořili v průběhu a pak také v důsledku druhé světové války. Evropský Západ by rád viděl neutralizovaný. Vedou je k tomu mnohé důvody — jedním z hlavních je Čína.

Do této představy se nejméně hodí právě ony prvky skutečné evropské spolupráce — které by pomáhaly uskutečnit odvěký evropský sen — překonání hranic, formování Evropy jako světadílu společné kulturní a duchovní tradice.

Prosovětská propaganda má dvojí obtížný úkol. Západu vysvětlovat sovětskou politiku jako zásadně mírotvornou, vlastnímu obyvatelstvu dokazovat totéž — navíc ho však přesvědčovat, že Evropa a svět se příliš nezměnily, že "západní Imperialismus" byl jen donucen ustoupit a že mírové soužití v žádném případě nesmí znamenat pronikání necenzorovaných idejí do sovětské sféry vlivu.

Určitý optimismus východoevropského obyvatelstva není prost pověr a iluzí, z nichž mnohé mimochodem proni-

kají i ze Západu; má však své opodstatnění. Bude-li Západ v dalších fázích jednání důsledně trvat na svém požadavku volnější výměny lidí a informací — což znamená více svobody pro všechny Evropany — je možné, že to nějakou tu skulinu do zdi a ostatních drátů přece jenom udělá. Jinak budou zapsány Helsinky v dějinách jen jako pokrytecká komedie. Řeční se nic nevyřeší. Sotva skončila slohová cvičení ve finské metropoli, ve východním Berlíně se opět střídalo u zdi. Byla to výmluvná ozvěna. Mír, který není založen na právu a spravedlnosti, je víc než pochybný. Ač to zní cynicky, střílení u berlínské zdi je už rutina. Osobně mne mnohem víc zarazila jiná věc. V průběhu konference byli v Helsinkách zatčeni tři lidé. Lotyš — Li-

tevec, Estonec. Chtěli předložit požadavek, aby také baltským zemím bylo poskytnuto právo na sebeurčení. Je jejich smůlou, nikoli však zločinem, že evropská bezpečnostní konference se schází až 33 let poté, co těmto zemím byla vnucena cizí nadvláda. A nesešla se proto, aby napravovala minulé nespravedlnosti, aby žádala návrat ztracených suverenity. Tři nepohodlní nespokojenci byli — jak doufám — už zase propuštěni. Finsko je přece slušná a demokratická země. Ale přece jen nevím, zda v ní — vzhledem k uvedenému incidentu — tak trochu neplatí obměna přísloví, které svého času pěstovali Mexičané na adresu severního souseda. Totiž, že bůh je příliš vysoko a Sovětský svaz příliš blízko...

Karel Jezdinský

Všimli jsme si za vás...

Na dvoustránce, kterou stranický týdeník Květy věnoval 75. výročí čs. kinofotografie, největší fotografii je portrét národního umělce Zdeňka Štěpánka z filmu Císařův pekař. Nemáme nic proti Zdeňku Štěpánkovi, byl to vynikající divadelní i filmový herec a dokonce i autor. Ale kdybychom my vybírali fotografii právě z tohoto filmu, asi bychom nemohli vybrat jinou než s Janem Werichem. Ten film byl přece především jeho filmem. Jenže připomínat Jana Wericha, neku-li Jiřího Vo kove, který žije v Americe, v ČSSR dneska nelze. Hej rup se asi dneska spíš čte rup-nej. Vůbec vybrat fotografie z filmu za těch 75 let je asi problém, podobný, jako když se retušoval Dubček vedle Svobody či když se retušovaly jeden po druhém členové sovětského politbyra z oficiálních fotografií. Co taková Starci na chmelu s Pucholtem, například? A vůbec, podívejme — všechny filmy t. zv. nové vlny, která nás v šedesátých letech proslavila v celém světě? Forman, Passer, Němec, Chytilová, Jakubisko atd... Ti že by do oněch 75-ti let nepatřili? Sotva se tomu dá věřit.

VYZVA NAŠIM ČTENÁŘŮM

Československé úřady se stále dopouštějí diskriminace vůči naturalizovaným americkým občanům českého původu. Tyto akce jsou v rozporu se smlouvou o naturalizaci mezi USA a ČSR, podepsanou roku 1929, která je dosud v platnosti.

Běžně jsou zamítány žádosti o udělení visa do ČSSR i osobám, které se nedopustily žádných přestupků v ČSSR, nebo které byly amnestovány. Pas je obvykle vrácen po dlouhé době (4-6 neděl) a není uveden žádný důvod zamítnutí.

Ke všem žádostem vyžadují čs. úřady potvrzení o tom, že naturalizovaný občan pozbyl čs. občanství. Toto potvrzení vydává čs. vyslanectví ve Washingtonu za vysoký poplatek \$100 až 180. Rovněž otázka osobního majetku a dědičtí, odkázaného americkým občanem českého nebo slovenského původu, je naprosto nespravedlivá a v mnoha případech i proti dohodě řešena.

Čs. úřady brání nejen sjednocení rodin, ale i krátkodobé návštěvě k příbuzným do USA.

Vyzýváme čtenáře, aby o všech incidentech tohoto druhu informovali svého reprezentanta v Kongresu a psali na US State Department, East European Desk, Washington DC. Jak jsme se informovali, při větším počtu stížností může vláda USA použít reciproků akcí.

Informace pro evropské čtenáře o Politické knižnici AL

V minulém čísle jsme přinesli zprávu o prvním spisku ze série Politické knižnice Amerických Listů. Jedná se o brožuru (24 stran) autora Ferdinanda Peroutky "Byl Beneš vinen?", která vysvětluje, jak to vlastně skutečně v únoru 1948, ale i před ním a po něm, bylo. Evropeští čtenáři, kteří mají zaplacené předplatné, obdrží tento spisek s některým vydáním AL koncem srpna nebo začátkem září. Obdrží ji zdarma. Další zájemci o tuto Peroutkovu brožuru si mohou o její zaslání napsat na adresu evropské redakce: Americké Listy, Postfach 3, 8027 Zürich. Obdrží ji za cenu 3.50 S. Fr. nebo přepočít.

Krajanský oznamovatel

Český pension v rakouských Alpách

ZELERMOOS, 5700 Zell am See, Tel. (06542) 202046

Krajanské prostředí, celoroční lyžování, výlety do okolí (Grossglockner, Salzburg, Vídeň). — Volné pokoje v červenci a srpnu — za osobu se snídaní od S. Fr. 12.—

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁŘSTVÍ JOSEF ČURDA, MARGARTENSTR. 11

... je jen 206 m od nádraží Selnau ... vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit ... rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkou výhodnou cenu) ... při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nevíte?

Tak přijďte nebo volejte 01/23 52 65

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon, tel. 052-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft, společník fy: AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich, tel. 01-62 14 55.

Přes UNIONFUNK

v Zürichu seženete českého taxikáře, znalého místních poměrů, památek a vůbec všeho zajímavého.

Volejte 01-47 30 47 a žádejte pana IVANA MÁDRA.

KNIHY

všech čs. exilových nakladatelství dodává:

Oskar Krause, CH-8307 EFFRETIKON, Rebenstr. 2

Privat Galerie ve Švýcarsku

vystavuje díla předních exilových výtvarníků — sjednejte návštěvu. Telefon — 052/324176 — Švýcarsko

28 letý sportovní trenér velmi dobrého zajištění, dříve z Prahy, hledá dívku k vážnému seznámení. Zn. "Jen vážně-Pište do adm. t. l."

Pro další podnik,

který otevírám na podzim v městě Taillfingen/Ebingen hledám mladšího, spolehlivého, samostatného českého kuchaře za nejlepších platových podmínek. — Byt k dispozici.

HOTEL RESTAURANT-HIRSCH

Majitel Tony Kolářský

D — 7481 Sigmaringendorf

Čech seznámí se s krajankou ve stáří 30 — 40 roků. Nabídky pod zn. "Bodensee — BRD" do adm. t. l.

PRO NOVÉ I "STARÉ" ČTENÁŘE

Evropské vydání Amerických listů má za sebou již půl roku působnosti. Zatímco dříve dostávali lidé v Evropě jen sporadicky teno týdeník, dnes již hezká řádka Čechoslováků ze Švýcarska, Rakouska, Německa, Anglie, Francie — Norska — Belgie, Holandska, Švédska, Itálie, Portugalska — Irska a Finska je pravidelnými odběrateli. A není jednoho týdne, aby chom nedostali od svých čtenářů adresy nových zájemců, aby noví a noví čtenáři nedostávali ukázkové vydání našich "AL". Pokud je to v našich silách, pak po třech či čtyřech až pěti číslech přikládáme těm "novým" poštovní složenku na případnou úhradu předplatného. Ovšem ne vždy se nám podaří zajistit mezinárodní poštovní poukázky. Proto jedna rada: když se písemně k odběru nepřihlásíte a když postrádáte naše evropské vydání (resp. jeho další zaslání), pak stačí, když uhradíte předplatné (s řádnou a čitelnou adresou) na poštovní konto Amerických listů ve Švýcarsku: 80 — 16026, Americké listy, Postfach 3, 8027 Zürich.

A ještě upozornění pro stálé odběratele: v některých případech nedostalo několik čtenářů několik čísel AL. Stalo se to při přepracování naší kartotéky. Dnes každý z čtenářů má na štítu ke své adrese bud' některé číslo (od 1 do 22) nebo některé z písmen abecedy (od A do M). Při jakýchkoliv změnách své adresy, je-li to možné, uveďte u staré adresy i toto "směrové označení". Tím nám usnadníte práci — děkujeme za pochopení.

Administrace "AL"

Milionové škody v Tatrách

Povodně na území Tatranského národního parku, největší přírodní rezervace na území ČSSR, způsobily škody za čtyři a půl miliónu korun. Více než tisíc kubiků kalamitního dřeva zanechala povodeň v lesních porostech, starých od 40 do 80 let. Rozvodněné potoky zničily a poškodily i silnice, chaty a obytné domy, mosty a turistické zteky.

SBÍRÁTE STARÁ AUTA?

V San Francisku žije občan jménem Gerald Lew, který se vloni konečně zmohl na to, aby si postavil vlastní rodinný domek — takový, o jakém dlouho snil, totiž s garáží pro deset aut. Pan Lew totiž sbírá auta — jako někdo jiný sbírá třeba známky. Ale, jak už jsme naznačili, pan Lew není žádný boháč — jinak by vlastní domek měl už dávno. A nemůže si proto dovolit sbírat auta skutečně starožitná, respektive — abychom použili správného či alespoň přijatého výrazu — auta klasická. Podle Amerického klubu klasických automobilů se za klasická považují pouze auta vyrobená před druhou světovou válkou, a to ovšem ne všechna auta; jedinou výjimku činí Lincoln Continental z let 1946 až 1948. Pan Lew — a dlouhá řada dalších Američanů — sbírá auta poválečné generace. A zase ovšem ne všechna, nýbrž jen ta, která buďto byla vyrobena jen ve velmi malém počtu, anebo představovala nový směr ve stylu, v designu vozidel s výbušným motorem. Například Tucker Torpedo z roku 1947. Má v předu tři světla, třetí uspořádané; otáčí se s tím, jak otáčíte volantem. Bylo jich vyrobeno celkem jenom 51, a dnes každé stojí přes deset tisíc dolarů. Auta typu Studebaker modelu Starline se začátkem let padesátých vyráběla na běžícím pásu, ale měla karoserii tak radikálně moderních linií, že o ně dnes sběratelé mají veliký zájem. Nebo dvousedadlové Thunderbirdy z let 1955 až 1957, rovněž seriově vyráběné; původně stály tři až tři a půl tisíce dolarů; dnes dá sběratel za takový model, když je v normálním, to jest sešlém stavu, jenom polovinu, ale když je ve výborném (byť třeba renovovaném) stavu — dá za něj rád přes čtyři tisíce dolarů. Renovace ovšem někdy není žádná legrace. Pan Gerry Sellers z Los Angeles má sbírku už devíti Thunderbirdů; na renovaci posledního, což je model bílé barvy z roku 1955, věnoval už přes tisíc dolarů a 200 hodin práce a stále na ni pracuje. Ovšem až bude hotov, budou mu ostatní sběratelé závidět a nabízet značné částky.

Když už mluvíme o cenách: největší mají typy a modely, které jednak přišly s

něčím radikálně novým — jednak byly vyrobeny v malém počtu. Jako třeba auta typu Corvette z roku 1953, kterých bylo vyrobeno celkem jen 315. V roce 1953 stálo každé kolem tři a půl tisíce dolarů. Dnes stojí — když je v dobrém stavu, kolem 15,000 dolarů. Mimochodem, pan Gerald Lew ze San Franciska, o kterém byla řeč na začátku, propadl sběratelské vášni před sedmi léty, a jeho prvním autem do sbírky byl Ford cabriolet z roku 1947, za který zaplatil 185 dolarů. Sběratelé automobilů poválečné výroby by ovšem chtěli, aby se automobily v jejich sbírkách rovněž považovaly za klasické a jako takové označovaly, ale proti tomu ve-

hementně protestují členové Amerického klubu klasických automobilů se svými Cordy a Duesenbergy a podobnými vozy z předválečných let. Tak těm pozdějším výrobkům se někdy říká "special interest cars," automobily speciálního zájmu — ale je to název poněkud neohrabaný a neujal se.

Ještě bychom měli zaznamenat mínění odborníků o tom, které z automobilů poslední dekady se jednou asi budou sbírat jako vozy speciálního zájmu. Prý čtyřdvéřové cabriolety Lincoln z let 1961 až 1967, a dále dva typy vozů s náhonem na přední kola, jednak typ Oldsmobile model Toronado, jednak typ Cadillac model Eldorado.

Přečetli jsme za vás . . .

V Rudém právu v rubrice Malé zamyšlení se pod titulkem Nekřísit staromilství doslova píše:

Hudba starých místů ožije v letních měsících prostory českých hradů a zámků. Návštěvníky, autokarové zájezdy i jednotlivé turisty, překvapí opět každou sobotu a neděli při prohlídkách staré fanfáry a intrády z ochozů Karlštejna i v objektech Kokořína, na Konopišti vyvolá lovecká hudba zaslou atmosféru parforsních honů, v síních Křivokláta, Žlebu, na Sázkavě a v Hořovicích se pak rozvlní stará komorní hudba. Osvědčený nápad. Pýcha naší hudební minulosti se spojuje s prostředím, na němž se podíleli neznámí tvůrci zaslulých století. Dojmy z této krásy se hlouběji zapíší do paměti turistů, jehož cílem je zhlédnout za sobotu a neděli co nejvíce. — Jsme už dál než loni. Hudba nemůže být jen atrakcí, přitahující turisty. Pozor však. Paruky a kostýmy mohou zavánět nepříjemným pachem staromilství. *Krásnou starou hudbu, historické památky je třeba vidět především v zorném úhlu třídního pojetí dějin.* Už se v posledních letech dost udělalo pro kvalitní politickovychovnou náplň výkladů odborných průvodců, aby ve starobylém prostředí a kostýmech nezanikla vysoká interpretační úroveň našich specializovaných komorních souborů. Necht' také nezanikne potřebný a přímo se nabízející aspekt kulturně politický. (š)

PRÁZDNINY a česká kniha v zahraničí

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud naším nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpopulárnějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbírká esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prostě moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útěk z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narození tohoto politika, který spolužakoval, budoval a řídil mladý československý stát. Neoprádatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírká cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — krádem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování-slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martinek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních období.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martinek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martinek. Sbírká anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

Město Bohumín

Obyvatelé Starého a Nového Bohumína v okrese Karviná na severní Moravě se dohodli na sloučení obou měst s novým názvem — Bohumín. Pro sloučení se vyslovil přes 90% z 16.000 obyvatel. Výhody budou mít především Starobohumiňané, jimž se vyřeší některé otázky dopravní, školské a správní.

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest — Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu — dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu — dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kohout	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté — Josef Martinek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal — Josef Martinek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martinek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00

Proměnlivost osudů a zásad strany

Jaro 1963 nebylo režimu komunistické strany Československa příznivé. Začátkem šedesátých let musel těžce bojovat s hlubokou hospodářskou krizí, již druhou od roku 1948. Byla důsledkem nereálných plánů třetí pětiletky, jejíž předčasný konec musel přiznat 12. sjezd KSČ. Ekonomie stagnovala a pocítovala to prakticky každá domácnost. Narušen byl i vnitrostraní život; vršila se nespokojenost s tvrdým politickým kursem aparátu, který sice dal v červenci 1960 ústavně vyhlásit socialismus, ale praktikoval docela něco jiného než spravedlivý společenský řád. V úřední zprávě o zasedání pléna ÚVKSČ ve dnech 29. a 30. května 1963 se ztotožnila se závěry, které přijal ústřední výbor na svém dubnovém zasedání k otázce prověrky politických procesů z období kultu osobnosti.

Ale ani to neodpovídalo skutečnosti, jak se později potvrdilo.

Začátkem června se tehdejší šéf strany Antonín Novotný **Rekord na nejvyšší**

MOSKVA—PARIŽ

V Moskvě podepsali francouzský ministr financí Giscard d'Estaing a sovětský ministr zahraničního obchodu Patolichov desetiletou smlouvu o hospodářské spolupráci obou zemí. Francie a Sovětský svaz jsou hospodářskými partnery na základě dvou smluv z roku 1964 a 1969. Francouzsko-sovětský obchod byl dosud celkem okrajovým zjevem. Do SSSR dováží západní Německo a Japonsko více než Francie, ze Sovětského svazu vyváží více než Francie vedle západního Německa a Japonska ještě Velká Británie a Itálie.

ný rozjel s průvodem na Slovensko, kde byla situace — politicky zvláště choulostivá. Novotný vládl již deset let, přes mnohčí se doklady o opačném vývoji se cítil pevně u moci, chystal se obětovat některé dlouhodobé blízké spolupracovníky — např. Viliama Širokého, Karola Bacílka — aby měl moc je-

ště více zajištěnu. Jeho politické sebevědomí působilo až urážlivě. Nejel získávat přátele, ale rozbíjet porcelán.

12. června měl ve Sportovní hale v Košicích projev, který se dnes řídí k důležitým mezníkům v jeho kariéře. Novotný tvrdě napadl "články různých pisatelů", to je kri-

tiků své politiky, varoval je, že se "dali na nebezpečnou cestu". Obhajoval výsledky prověrky procesů padesátých let, jež byly téměř všeobecně pokládány za nedůsledné a polovičaté. Právě doslova — citujeme Rudé právo z 13. června 1963: "Z mnohých tehdy odsouzených jsme ne-sejmuli vinu, pokud jde o

jejich činnost ve stranických a státních funkcích, pokud jde o porušování zásad života strany. To se týká... řady slovenských politických představitelů strany, Husáka, Novomeského a řady dalších, kteří v očích ústředního výboru zůstali vinní z porušování zásad jednoty strany..."

V uplynulých deseti letech se normy pro politické pravdy v KSČ několikrát změnily. V případě Antonína Novotného téměř totálně, v případě tehdejších členů ústředního výboru a dnešních jeho představitelů — jde např. o Vasilu Bil'aka, Aloise Indru, Josefa Korčáka, Josefa Lenártu a Lubomíra Štrouga — z podstatné části. Dr. Gustav Husák se dočkal plné rehabilitace — ovšem až v průběhu demokratizačního procesu v roce 1968.

Pohled na to, co se v ČSČ dalo vlastně jen před několika málo roky, nám tedy skýtá pohled o bohatosti proměnlivých zásad a osudů v životě strany. Její dějiny se v tomto směru často opakují, dodejme.

DALŠÍ ZATČENÍ

V Moskvě byl v souvislosti se samizdatovým časopisem "Kronika běžných událostí" zatčen mladý intelektuál Superfin, který byl několik měsíců povolován na výslechy. Série nových procesů začala soudem nad moskevským dělníkem Muchamed'arovem, autorem vzpomínek z vězení. Soud se konal za jeho nepřítomnosti a skončil rozhodnutím, že Muchamed'arov bude na neomezenou dobu internován v psychiatrické klinice, stejně jako matematik doktor Šichanovič, za něhož marně intervenovalo 200 matematiků ze zahraničí.

SE

SOVĚTSKÝ ISLÁM

Sovětská vláda se už řadu let snaží systematicky prohlubovat všestranné styky s arabskými zeměmi, jejichž oficiálním náboženstvím je islám. Chová se stejně přílivě, když jde o vlastní neslovanské obyvatelstvo — jehož nejsilnější skupinou jsou turkotatarské národy s asi 30 miliony vyznavačů proroka Mohameda?

Oficiální propaganda moskevského rozhlasu ve vysílání pro západní posluchače tvrdí, že ano. A v této politice ji podporují dokonce i některé arabské tiskoviny, jako například časopis Al Anba vycházející v Maroku, který tvrdil 13. března letošního roku, že náboženskou svobodu v Sovětském svazu zaručuje ústava a že především v průmyslových střediscích existuje řada mešit pro vyznavače islámu a že se nově staví. Učitelé náboženství prý v nich provozují bohoslužby a učí slova Prorokova. — Také moskevské radio tvrdilo loni v komentáři pro jednoho posluchače v Jižní Africe, že sovětské mohamedány mají při svých mešitách školy pro náboženský dorost, že uveřejňují náboženské publikace podle potřeby a že — jedním slovem — v Sovětském svazu existuje v náboženských otázkách tolerance. Na druhé

straně ovšem ve vysílání připustili, že většina sovětských občanů jsou ateisté a že se ve školách náboženství nevyučuje a v této souvislosti zatajili, že výuku náboženství ve školách pro mladistvé do osmnácti let přímo zakazuje zákon.

Úvahy o islámu a o věřících ve středoasijských republikách, které se objevují v domácím tisku, hovoří ovšem daleko jednoznačněji; neslovanské národy podle všeho stále pokukují za hranice Sovětského svazu a závidějí tamějším rasově spřízněným národům jejich náboženskou svobodu. Ve stejný den, kdy marocký časopis Al Anba propagoval toleranci sovětské vlády ve věcech náboženství, si postele v časopisu Sovětskaja Kultura tajemník ošského oblastního výboru strany v sovětské

Z BRITSKÉHO HUMORU

Financial Times definuje sen a příznak příslušníka mnohonárodnostní společnosti. Snem je žít v Londýně s čínskou manželkou, francouzským kuchářem a z amerického platu. Příznakem je, žít v Paříži s americkou manželkou, s anglickým kuchářem a z čínského platu.

V New Yorku se staví a v polovině září uvede do provozu divadlo, jaké svět ještě neviděl. Vlastně bychom měli říci nezažil, protože nejde jen o divání, a pouhé divadlo to v tradičním slova smyslu také není. Je to kruhovitá síň obklopená projekčními plátny, na které bude současně vrhat obrazy sedm filmových promítaček a třicet promítaček diapositivů. Představení potrvá 55 minut a během té doby se promítne 2,500 diapositivů a několik filmů, které, kdyby se pouštěly po sobě, by běžely celkem déle než tři hodiny.

To ovšem není všechno, a něco podobného tu stejně už bylo na světových výstavách počínajíc bruselskou, na které celá myšlenka začala klíčit v Československém pavilonu v podobě Laterny Magiky. Ale spolehněte na Ame-

ričany, že se každé dobré myšlenky zdatně chopí a dovedou ji třeba až do svých konců. Mimochodem, tento nový vynález — vlastně zdokonalení, dá-li se to tak říci, Laterny Magiky — je něco zvané "electrovisé" a uvádí se na scéně společností zvané Electrovision Productions, ve které je hlavním akcionářem slavný zpěvák Bing Crosby. V posledních letech se Bing Crosby věnuje méně zpěvu a více golfu, rybaření, charitativní činnosti a investování svých peněz do slibných podniků. Je mu totiž 69 let a tvrdí —

citujeme — že "zadonění publika po zpěvu zestárých croonerů není tak silné, že by se mu nedalo odolat." Autorem i režisérem představení, o kterém hovoříme, je pan Rusty Russell, o němž nevíme nic než to, že mluví rychlostí jednoho sta otáček za minutu. Ale abychom se k představení vrátili. Jmenuje se Zkušenosti New Yorku. A tak filmy a diapositivы, o kterých jsme se zmínili, jsou věnovány záběrům z New Yorku. Například tomu, jak jede podzemní dráha. Ale přitom, jak se bude vlak podzemní dráhy na projekční

plátna promítat, se bude celá síň se všemi diváky třást, jako kdyby opravdu stáli pod zemí na nástupišti, když miji rychlík. Když bude na plátněch vidět newyorský přístav, jak se z něho k ránu zdvihá mlha, se zdvihne se opravdová, byť uměle vyrobená mlha v hledišti divadla mezi publikem. Když uhoří blesk, prolétne síní opravdový blesk. A hřmění pak bude opravdové hřmění, protože je bude vydávat tlampač devět metrů dlouhý, umístěný pod podlahou hlediště. Na programu je také požár, ale jak ten se bude in-

scenovat, nevíme, jenom si dovedeme dobře představit reprodukci ječení hasičských sirén. Ne všechny zvuky budou však hřmotné: některé hodinu od desíti ráno do desítké, to znamená, že je zaznamenaná jen ucho a utkví v podvědomí, ale mozek je nepostřehne. A některé snímky se promítanou subliminálně — tak nakrátko, že je postřehne jen oko, ale impulsy v oku vytvořené nevykonají celou cestu po nervové dráze až do patřičného místa v mozku.

To 55-minutové představení se bude opakovat každou hodinu od desíti ráno do desíti večer. Divadlo se buduje v mrakodrapu na 49. ulici a 6. avenui, který patří nakladatelství McGraw-Hill, a to v nejhlubším podsklepi této budovy.

Hanuš Hejný

UNIKÁTNÍ DIVADLO

ODDANÝ SPOJENEC

Čína má v Evropě velkého spojence. Totiž velkého coby oddanosti. Jinak geograficky malého. Ale geograficky taky šikovně strategicky umístěného.

Je to ovšem Albánie. Ovšem, pravíme, protože Čína žádá jiného spojence v Evropě nemá. Vlastně ani jinde ve světě. Možná, že z perspektivy Pekingu zaujímá v posledním roce docela zvláštní místo mezi národy Ameriky. Spojené státy ovšem nejsou spojencem Číny o nic více než spojencem Sovětského svazu. Washington si přeje mít dobré styky stejně tak s Moskvou jako s Pekingem, stejně tak s Pekínem jako s Moskvou.

A Washington se už dal slyšet, že by chtěl mít také dobré styky s Tiranou. Náměstek ministra zahraničí Kenneth Rush veřejně nabídl Albánii přátelskou ruku začátkem dubna a prohlásil, že Amerika je ochotna styky s Albánií normalizovat. Jsou nenormální už od roku 1939, kdy do Albánie vpadla Mussoliniho Itálie a okupovala ji. Albánie zatím na americkou nabídku neodpověděla, ale možná se tak zanedlouho stane. Albánie uvolňuje, rozšiřuje své styky se zeměmi západní Evropy od roku 1968. Má normální diplomatické styky se svými sousedy — Itálií, Jugoslavií a Řeckem. Ne však s východo-

evropskými zeměmi. V očích orthodoxně komunistické Tirany je Sovětský svaz nepřátelskou supervelmocí — která se snaží ovládnout svět — s přísluhováním satelitních zemí ve východní Evropě. A nutno konstatovat, v komplotu se Spojenými státy. Sovětský tábor odsuzuje Tiranu jako tábor úchylníků a revisionistů.

Zdá se však, že Amerika je v očích Tirany méně sveřepým nepřítelem než Sovětský svaz. S Amerikou Albánie obchoduje, neoficiálně a málo, ale přeci; v roce 1971 překročil vzájemný obchod mezi oběma zeměmi čtvrt milionu dolarů — ale to, pozor, je objem čtyřikrát větší než byl deset let předtím, čili trend směřuje k rozšiřování americko-albánského obchodu. Se Sovětským svazem neobchoduje Albánie vůbec. Mezi Amerikou a Albánií existuje jakás takás turistika. Mezi Albánií a Sovětským svazem neexistuje žádná.

K tomu, aby se Tirana ještě více přiklonila k Americe, ji nutká domácí hospodářský tlak, z části také sociální tlak. A v zahraničně-politické oblasti ji k tomu vede příklad Číny. Celkem tedy se v konstelacích mezinárodních styků dá očekávat i pomalé sblížení mezi Spojenými státy a Albánií.

Hanuš Hejný

Je možný modus vivendi?

Italský týdeník L'Espresso přinesl interview s československým spisovatelem Pavlem Kohoutem. Pavel Kohout konstatuje, že je 152 autorů na listině proskribovaných — již sestavilo ministerstvo kultury. Sám napsal ministru kultury list, v němž protestuje proti této nenormální situaci a také sestavil žalobu ve věci proplácení honorářů ze zahraničí, jež je zaručeno československým zákonem. Na otázku, zda odpovídají pravdě obvinění, že dával přednost publikaci v zahraničí před publikací doma — Pavel Kohout v interview odpovídá: "Od roku 1969 jsem vždy nabídl první zveřejnění svých knih a divadelních her československým vydavatelům a divadlům. Vydavatelé vraceli všechny mé rukopisy bez jediného slova, jímž by byl potvrzen jejich příjem. A pokud jde o divadla, bylo jednoduše konstatováno, že provedení Kohoutovy hry nepřichází vůbec v úvahu.

Poněvadž všichni autoři divadelních her, pokud mají nějaký význam, jsou v téže situaci, po čtyřech letech nebyla v Československu uvedena soudobá divadelní hra, ani nemluví o dramatu vysoké úrovně.

Na otázku, zda by chtěl odejít z Československa, kdyby ztratili zcela naději, že může přispět, byl i jen minimálně

ke změně podmínek. Pavel Kohout v italském týdeníku L'Espresso odpověděl: "To je komplexní otázka. Především si nejsem jist, že jsem v opozici, poněvadž jsem potkal málo lidí, kteří nesdílejí mé názory. Spíše bych řekl, že patřím k minoritě, jež je pro tento čas zbavena svých práv, avšak jež podle zákona by měla mít možnost se vyjádřit.

Věřím také, že spisovatel má odejít ze své země jen z obavy o život. V uplynulých letech jsem musel snést mnoho zlého, hodně potup, mnoho téměř nesnesitelného jednání a chování.

Avšak, čím víc nad tím přemýšlím, tím víc jsem přesvědčený, že minulý čas, kdy se dal už jednoduše přetít mečem."

Pavel Kohout říká dále: "Pařížská dohoda o Vietnamu na mne velmi zapůsobila. Pomyšleme na skutečnost, že strany a režimy, jež se po léta nenáviděly a masakrovaly jedna druhou, našly "modus vivendi". Proč by neměl být možný modus vivendi pro nás? Proč bychom my neměli dosáhnout něčeho podobného, při našich středoevropských tradicích?"

Pravda nezná hranice! Zato hranice až příliš dobře.

Švýcarští sociální demokraté sněmovali

Jedním z důležitých bodů, o kterých jednal výroční sjezd sociální demokracie Švýcarska v Biele, byla takzvaná daň z bohatství. Šestsetpadesát delegátů pověřilo vedení strany, aby do konce října vypracovalo návrh na iniciativu, která by byla podkladem zdoluhavé procedury k vytvoření příslušného zákona. Zákon by měl odstranit dosavadní chaotické roztržité daňového systému, v němž si každý kanton předpisuje daně podle svého uvážení. Daňová sazba by byla pro celou zemi jednotná. Roční příjem nad sto tisíc franků by byl zdaněn aspoň 27 procenty, z 200.000 franků by se muselo fisku odvést 35 procent, z 500.000 45 procent, a tomu, kdo by ročně vydělával přes milion, by odebral berní úřad 50 procent. Existenční minimum, jakož i majetek do sto tisíc franků by se nezdaňoval vůbec —

kdežto z jmění nad 10 milionů by se zaplatilo na daních 1,2 procenta.

Tím, že by tento zákon platil pro celý stát, by se zamezil útek Švýcarů z jednoho kantonu do druhého. Takový hromadný únik bohatých lidí nastal v kantonu Basilej-venkov, kde koncem loňského roku zavedli — rovněž z iniciativy sociálních demokratů — daň z bohatství. Postihuje progresivně všechny příjmy nad 80.000 franků. Kdo až dosud platil z ročních 200.000 něco málo přes 34.000 franků, musí nyní odvést bernímu úřadu skoro 55.000. Z příjmů nad půl milionu se odvádí o 140 procent daní více než dříve. Obyvatelé kantonu nebyli pro tuto změnu příliš nadšeni a zvýšení daní schválila pouze většina 7.000 hlasů. Zákon byl vskutku nedomyšlený. Okamžitě totiž nastal exodus bohatých za hranice kantonu, kde daň

z bohatství nemají. Daně z příjmu se platí tomu kantonu, té obci, kde má poplatník stálé bydliště.

Stačilo se usídlit o pár kilometrů dál za kantonální hranice, stačilo si ve vedlejším kantonu pronajmout druhý byt a už se na ně zvýšení daní nevztahovalo.

Útek před daní z bohatství bezpochyby pokračuje dál a z těch tří procent obyvatel, kteří v kantonu vydělávají nad 80.000, jich zbude nakonec v kantonu asi jen velmi málo.

Tento přesun stál při první padesátce daňových uprchlíků pokladnu kantonu a obcí kolem sedmi milionů franků. Zavedením daně z bohatství se počítalo s přírůstkem 30-ti milionů. V soutěži o bohaté přesídlece to vyhrály přirozeně kantony, v nichž jsou daně nejmenší. Ty na daní z bohatství v Basileji-venkov vydělaly.

Výroba propagandy

V pražském Obecním domě se ustavila (lépe: znovuustavila) Socialistická akademie, organizace, již je svěřena mimostraničká propaganda neboli — jak řekl na ustavujícím sjezdu tajemník ÚV KSČ Švestka — "výchova občana v duchu proletářského internacionalismu a socialistického vlastenectví". O "znovuustavení" by se správně mělo hovořit proto, že spolek podobného názvu existoval v okruhu KSČ už před válkou a po válce, byl pak podle sovětského vzoru přejmenován na Čs. společnost pro šíření politických a vědeckých znalostí, v říjnu 1965 znovu přebudován a vráceno mu původní jméno. Větší část poválečné činnosti byla ovšem zcela formální.

Konaly se stovky nejrůznějších přednášek a konferencí, které se za naprostého nezájmu posluchačstva stroze držely vyhlášených ideologických tezí a pouze předstíraly činnost. V 60. letech, kdy se čs. intelektuální oblast v rozpádávajícím se systému Novotného totalitního režimu začala probouzet k vlastnímu životu, se i v Socialistické akademii objevily ostrůvky živějšího myšlení, které se přes různé šikanování dokázaly udržet a napomohly procesu, dovršenému v roce 1968. Šlo především o okruh spolupracovníků některých časopisů, jichž byla "Společnost" a pak "Akademie" vydavatelem. Měsíčník "Dějiny a současnost" uveřejňoval po několik let zajímavé historické studie, které se pokoušely — byť často v zašifrované podobě — vnést jasno do falšovaných výkladů toho či onoho období. Dvuměsíčník "Domov", vě-

novaný vlastně bytové kultuře, přinášel právě tak podnětné úvahy z oblasti užitého výtvarného umění a rozšiřoval úzký proud dosavadních informací v oblasti sportovní kultury. — Dnes znovuustavená Socialistická akademie se ovšem bude spíš

podobat své neslavně proslulé předchůdkyni z let 50. I nový předseda je toho důkazem: stal se jím Vladimír Ruml, který v březnu 1968 rezignoval z funkce ředitele Ústavu filosofie při Čs. akademii věd. Dostí výmluvný údaj z kádrového posudku!

Bilance na růžovo

Obě sněmovny Federálního shromáždění ČSSR a Česká národní rada jednaly o národním hospodářství v minulém roce. Referáty ministrů i diskuse vyzněly velmi optimisticky. Ale to jen proto, že poskytované informace počítají se špatnou pamětí nebo s nedostatkem zprávo-dajských zdrojů. Tak třeba ministr financí Rohlíček jen tak letmo prohodil, že hodnota zásob zboží dosáhla koncem loňského roku částky 214 miliard korun. Nedodal však, že o půl roku dříve právě on alarmoval příslušné činitele tvrzením, že umrtvené zásoby mají už "závratnou výši" — 204 miliardy. Deset miliard navíc za pouhých šest měsíců je číslo vskutku varovné. Členové parlamentu a všech čs. vlád se však nad tím nijak nepozastavili.

Podobně je tomu s další trvalou východoevropskou a tedy i čs. chorobou — s prostředky — vázanými neúměrně dlouho v investiční výstavbě. V právě uplynulé debatě se o nich příliš nehovořilo, ale loni koncem listopadu týž ministr Rohlíček konstatoval, že investiční rozestavenost váže 172 a půl miliardy korun. Tento stav se od té doby těžko změnil k lepšímu. Stejně tak se nemění situace ve vývoji materiálních ná-

kladů ve výrobě. Místo plánovaného jednoprocentního snížení se — i podle oficiálních údajů — podařilo náklady snížit o pouhou třetinu procenta. Také v otázce směnlosti v továrnách a tedy ve využití strojního zařízení se nestalo nic nového. A parlamentní lakování na růžovo této vážné situaci těžko pomůže.

Pokud jde o další rozvoj národního hospodářství přinesl zajímavý údaj časopis Plánované hospodářství. Podle propočtů vládních míst vzrostl v letech 1950-1960 počet čs. občanů, kteří se živí přímo nebo nepřímo činností v průmyslu z 36 na 46 procent, a zůstane v dalších 30 letech, t. j. do roku 1990, přibližně stejný. Znamenalo by to, že čs. hospodářství nebude nijak ovlivněno vědeckotechnickou revolucí, která všude na světě mění poměr ekonomicky činných lidí na úkor průmyslu ve prospěch nejrůznějších služeb. Podle všeho však jde o údaj ideologický: má se jím dokázat, že "dělnická třída" bude i nadále nejpočetnější složkou obyvatelstva.

PODPORUJTE

ČESKOU

NÁRODNÍ

ŠKOLU

Pozadí případu pí Pořízkové

Švédský tisk a televize přinesly nedávno zprávu, že žádost paní Pořízkové o povolení vystěhovat se s dětmi do Švédska za manželem byla zamítnuta. Tato zpráva byla velkým překvapením pro švédskou veřejnost vzhledem k tomu, že všechny sdělovací prostředky začátkem roku oznámily, že paní Pořízková byla československými úřady vyzvána, aby si zažádala o vystěhování. Postupně vycházejí najevo skutečnosti, které svědčí o tom, že pozadí tohoto zamítnutí je při nejmenším podivné.

Za prvé: za několik dní po nezdařeném pokusu paní Pořízkové vyvézt z Československa svou dcerku Pavlínou, kontaktoval Jiřího Pořízku ve Švédsku československý agent, který se stavěl jako přítel, zval ho k sobě a nabízel pomoc. Navrhl, že vyveze paní Pořízkovou s dcerkou v zaplombovaném autě. Kdyby byl návrh býval přijat, byla by ovšem paní Pořízková na hranicích dopadena a znovu uvězněna. Tento muž se dále snažil vyprovokovat Pořízku k únosu a vraždě československého diplomata.

K další zápletce došlo na podzim r. 1972, kdy jakýsi Švéd, který vystupoval pod jménem Nilsson, nabídl výměnou za návrat paní Pořízkové s dětmi navrácení tajných dokumentů, týkajících se československých a sovětských vojenských tajemství, které se údajně dostaly do rukou organizace nebo skupiny, jejímž byl členem. Ve švédském tisku se objevily úvahy, že i tento muž byl československým agentem. Tato domněnka však není pravděpodobná.

Dejme tomu, že některé z dokumentů se nějakým způsobem dostaly do rukou skupiny Švédů, kteří nemají žádný zájem na poškozování obranyschopnosti Československé republiky ani Sovětského Svazu. V tom případě je velmi dobře možné, že tito Švédové prostřednictvím pana Nilssona nabídli vrácení těchto dokumentů československému velvyslanectví ve Stockholmu výměnou za návrat paní Pořízkové. Je samozřejmé, že nikdo nekoupí zajíce v pytli a dotyční Švédové si jistě předem ověřili důležitost dokumentů a podali velvyslanectví důkazy, možná ve formě vzorku. Tuto teorii potvrzuje skutečnost, že krátce po tom, kdy podle údajů v tisku muselo dojít k tomuto kontaktu, byla také paní Pořízková vyzvána, aby si zažádala o vystěhování. Velvyslanectví sice dementovalo zprávu, že iniciativa k žádosti paní Pořízkové o vystěhování vyšla od čsl. úřadů, ale je zajímavé, že toto dementi přišlo až po zamítnutí žádosti. V době, kdy zpráva o výzvě, aby si paní Pořízková podala žádost, proběhla všemi švédskými sdělovacími prostředky a figurovala v nich dokonce jako hlavní zpráva dne, zachovalo velvyslanectví mlčení. Zprávu o žádosti přinesla tehdy i Československá tisková kancelář. Jestliže byla nyní žádost zamítnuta, je jediným vysvětlením to, že kladnému vyřízení zabránil někdo v dostatečně vlivném postavení, kdo je sám zúčastněn v čs. hnutí odporu, poněvadž se obával, že předáním dokumentů po návratu paní Pořízkové do Švédska by mohla československá policie přijít na stopu této činnosti.

Zbývá otázka jakou skupinu reprezentuje "pan Nilsson" a jaké pohnutky mohly tuto skupinu vést k uvedené nabídce. Vysvětlení je nasnadě. Nemůže se zřejmě jednat o nikoho jiného než o švédskou levice, komunisty nebo levé křídlo sociální demokracie, tedy kruhy, které mají vzhledem k letošním volbám ve Švédsku na návratu paní Pořízkové s dětmi mimořádný zájem. Volební prognosy signalizují neúpravně přesun do prava a zdá se, že nyní jen zázrak by mohl zachránit sociální demokracii po její více než třicetileté nepřetržité vládě. Takovým zázrakem, možná, že jen stěblem, kterého se chytá tonoucí, by mohlo být právě šťastné sloučení rodiny Pořízkových ve Švédsku. Případ Pořízky silně poškozuje dobré jméno socialistického Československa, pokud se ještě dá o dobrém jménu mluvit, a sociální demokracie a zvláště ovšem komunisté jsou přes všechnu kritiku přece jen se socialismem za železnou oponou ideologicky spřízněni. Není vyloučeno, že velkomyslné gesto Prahy by mohlo přechýlit misku vah v zářijových volbách doleva... Tato skutečnost jen podtrhuje pravděpodobnost výše rozvinuté teorie.

Zamítnutím žádosti paní Pořízkové případ nekončí. Naopak, možná, že tím teprve vstupuje do své nejdramatičtější fáze. Teprve nyní se vlastně dostávám k tomu, co bylo hlavní pohnutkou mého rozhodnutí obrátit se na krajanské sdělovací prostředky s touto informací.

Dne 13. června tohoto roku otřásl celou švédskou veřejností varování, jehož doslovný překlad uvádím:

"Varujte veřejnost před československými letadly! Jedno z nich bude vyhozeno do povětří na protest proti tomu, že Anna Pořízková je zadržována v Československu! Může k tomu dojít během týdne, během měsíce nebo během roku, ale žádný cestující nemůže být jist životem dokud se ona nevrátí do Švédska. Máme kontakty v celém světě a můžeme udeřit kdekoli a kdykoli! Toto je věc principu a nebudou brány žádné ohledy, ale nechceme mařit lidské životy zbytečně a prosíme Vás proto, abyste uveřejnili toto varování.

Fronta za osvobození Anny Pořízkové".

Toto varování bylo uveřejněno v tisku, rozhlasu i televizi.

Opustíš-li mne . . .

V Klubu přátel poezie v Praze právě vyšel výbor z básnického díla Viktora Dyky. Je to pěkná a prospěšná knížka proto, že spravedlivě oceňuje autora, kterému už zřízení první Československé republiky bylo příliš levicové. Kdyby se nyníší režim choval stejně tolerantně k žijícím autorům, slovo "normalizace" by nebylo prázdné.

Jen název knihy trochu bodne do očí: "Opustíš-li mne . . ." Opustíš-li mne — a tři tečky naznačují další slovo Dykova verše: "zahyneš". Kolikrát už za posledních 25 let bylo tohoto verše u nás zneužito, a to i v době, kdy Viktor Dyk byl jinak jako spisovatel nežádoucí. "Opustíš-li mne . . ." se jmenoval na příklad román Zdeňka Pluhaře z roku 1957, ličící osudy čtyř českých exulantů v táboře Valka u Norimberka, za který autor dostal státní cenu. Jak jinak: dva z těch exulantů se přece vrátili domů a zbývající dva skončili "na smetišti dějin". Dyk, nebo aspoň jeden jeho verš, se stal vítaným svědkem proti exilu a praporečkem z návrat exulantů

domů. Proto, zdá se mi, je název nového výboru z Dykova díla nevhodný a matoucí. V úvodním eseji knihy píše básník Vilém Závada: "Když se na jaře 1917 Dyk doslechl ve vídeňském posádkovém vězení o památném manifestu českých spisovatelů, který vedle Aloise

Jdi, třeba k smrti těžko jdeš.

Opustíš-li mne, nezahynu.

Opustíš-li mne, zahyneš."

Potud Vilém Závada, citující nakonec tři verše Viktora Dyky. Na vysvětlenou ještě další citát, tentokrát ze vzpomínek Julia Firta "Knihy a osudy". "Varovná slova psal Dyk ve vězení staré monarchie na jaře 1917. Neadresoval je těm, kteří z jakéhokoliv důvodu opustili svou vlast a odjeli do ciziny,

Haj si mne. Braň si mne. Neoslyš matky.

Haj si mne. Braň si mne. Ať shoří statky,

pole ať udupou, zničí.

Zítřka zas símě vzkličí.

A ještě tato slova:

Neoslyš slova varující.

Neprodej úděl za čochovici.

Třeba mne opustíš,

nezahynu.

Dyk není svědek proti exilu, ale proti malosti a prodejnosti.
J. DRESLER

Švédská policie zavedla zvláštní kontrolu československých letadel, tuto ochranu však nelze považovat za dostatečnou. Jiří Pořízka veřejně vyzval teroristy, aby upustili od svého úmyslu, ale je velmi nejisté, zda tato výzva bude mít nějaký účinek. Ke katastrofě může, podle textu varování, dojít kdekoli na světě a proto prosím, abyste varovali i vy veřejnost ve Vaší zemi před používáním československých letadel. Bylo by tragické, kdyby kvůli této čistě humanitní věci měla být prolita krev nebo kdyby počet obětí měl být zbytečně veliký.

Tato hrozba není první. Již dříve se dva nezjištění teroristé připravovali k vyhození do povětří Československého velvyslanectví ve Stockholmu a zamítnutím žádosti paní Pořízkové nabývá tato hrozba znovu na aktuálnosti. Ale i nedojde-li k tomu, není pochyby o tom, že všichni nepřátelé Husákovy režimu mají všechny důvody ke škodolibé radosti: Režim zabředává svým postupem v tomto případě do stále větších nesnází. Čeká ho období demonstrací, protičeskoslovenských letáků, útoků ve švédském tisku, další hladovky ve Stockholmu, pořádané tentokrát mimostojícími osobami, zkytečných devisových ztrát, možná i ztrát na životech a ztrát materiálních. Ve švédské veřejnosti začíná být tento režim považován za nejnelibší v tomto světadílu. Kromě toho Praha velmi účinně překáží úsilí Sovětského Svazu o zmírnění napětí v Evropě, ohrožuje bezpečnost vlastní i sovětskou. A to vše kvůli jedné ženě a dvěma dětem s odůvodněním, že jejich návrat do Švédska odporuje státním zájmům. Nelze se ubránit dojmu, že tak podivné zájmy ještě neměl žádný stát, kam lidská paměť sahá.

Jiří Polák, Lund, Švédsko

Pozor na "špióny"!

Československem opět obchází strach ze západních turistů. Nic nového pod tímto sluncem. Záznam z Rudého práva z 21. října 1963: "S větším přílivem turistů z kapitalistických zemí se zvětšuje možnost rozšiřování buržoazní propagandy." Výňatek z článku jihočeské Pravdy z 27. června 1965: "Některí naši lidé pomluví při setkání s cizinci v naší zemi vše, co by jim mělo být sva-

té . . ." Kapitán bezpečnosti Holý odpovídal nedávno na otázku redaktorky Vranové z bratislavského Večerníku — jak došlo ke zvýšení kriminality mladých: "Způsobilo to i turistický ruch, který přinesl módní extrémy. Od toho období zaznamenáváme trestní činy, které si vyžadují . . . vyšší rozumový koeficient pachatele . . ." Západní turista je tedy opravdu obávanou osobností. Až na ty devízy, ovšem.

VYSLECHLI JSME ZA VÁS . . .

Onehdy večer, krátce před sedmou, připomínal pracovník veřejné bezpečnosti divákům československé televize: "Bud'te pohostinní ke svým příbuzným, přátelům, kteří vás ze zahraničí navštíví, informujte je, jak si naši pracující u nás žijí a jak se náš stát o ně stará. Jen k jednomu se nesnižujte. Nepomlouvejte před nimi svoji vlast, nerozmlouvejte s nimi o věcech, které tvoří státní, hospodářské a služební tajemství!"

Říká se, že "dobrá rada nad zlato", ale musí být ovšem opravdu dobrá, vyčerpávající. Jak však dopadne např. pohostinný Plzeňák, když se ho přítel turista zeptá, kde že dělá, co dělá, jak je na tom s bytem — a on po pravdě řekne, že dělal ve Škodovce až dosud na lokomotivách pro Sovětský svaz, co dál, že momentálně neví, a s bytem, lepším, no jo, na ten že čeká . . . Nedostal se tím už za hranice, mezi hluboká tajemství, jichž je tolik, že vlastně jako celek jsou taky tajemství? Otázky ožehavé nejenom pro Škodováka, ale třeba i železničáře, poštáka — o kategoriích funkcionářských ani nemluvě. Dovolí si obsluha v pohostinství říci cizinci, že pivo došlo, aby se jí pak neřeklo, že začala pomlouvat?

Mnozí si dokáží myslit své i za cizí peníze.

Nezval by žasnul

Ač jest to neobvyklé, začneme politický komentář poezií:

*Zas jdete do úplňku s novou Čínou
když nastal čas jiného syna nebeské říše
jasného Mao-Ce-Tuna
Osvoboditele čínskému lidu,
ochránce země a jejích krás.*

To napsal svého času Konstantin Biebel. A Vítězslav Nezval si přál:

*... aby stamiliony lun,
jež vyplavila Žlutá řeka
a které děsí Čankajška,
zazářily jak Maoce-tun, ...*

Oba zesnuli básníci by se podívali, kdyby dnes mohli sledovat pražský rozhlas a televizi anebo číst Rudé právo. Když v Číně roku 1949 dobyli komunisté moc, nadšení v ostatních komunistických zemích neznalo mezí. Pohotově byla sepasána i píseň o svém čínském větru s refrénem Moskva-Peking, Stalin — Mao-Ce-Tung. Nebylo příliš bezpečné žertovat na čínskou adresu ani kritizovat rovněž oslavované čínské kachní konzervy, obsahující nebezpečné množství ostrých, špatně rozemletých kostiček. Nebylo pochyb, že Mao-Ce-Tung je nejvěrnější druh Stalina. Když se komunistická Čína zúčastnila agrese proti jihokorejské republice, básníci opět vyzývali k důvěrným a paní Gusta Fučíková si jako nejceněnější dárek z čínské cesty přivezla plnici perla od čínské dobrovolnice v Koreji. Když na čínsko-indických hranicích došlo k prvním incidentům, nebylo pochyb, že mezinárodní imperialismus opět provokuje velkého čínského spojence.

Nyní — po zhruba dvaceti letech, stranický týdeník Tribuna otiskuje na pokračování příběh o dávném flirtu mezi Amerikou a Čínou. Zvláštní periodikum má za úkol československému čtenáři osvětlit hanebnou, renegátskou, proimperialistickou a protisovětskou politiku čínské vlády. Z noblesní čínské restaurace v Praze se vytratili noblesní čínští kuchaři. Kdo zaspal čas a nesledoval vývoj — dejme tomu Šípková Růženka — by se mohl domnívat, že v Číně se poměry změnily od základu. Avšak — čínští komunisté stále ovládají zemi a onen kdysi geniální Mao-Ce-Tung je stále v jejích čele. Denně slyšíme, že Číňané zradili marxismus-leninismus, ale čínské vedení denně cituje Marxe, Engelse, Lenina a Stalina.

Byla zjištěna Mao-Ce-Tungova podlost a mnoho jeho úchylek od marxismu-leninismu. Prý v čínských poměrech viděl významnější sílu v rolnících, než v dělnících. Ale tento jeho názor byl znám už když byl oslavován v Moskvě i v Praze jako genius. Bylo zjištěno, že je v jakémsi příbuzenském svazku s Čankajškem. To bylo i před dvaceti lety známo, avšak cenzura tehdy bděla nad tím, aby se to nepřipomínalo. Svět se za dvacet let změnil a je možné, že se více změnil Sovětský svaz než Čína. Ale spoň Číňané to tvrdí a obviňují Sověty ze stejné zrahy, z jaké Sověti obviňují je. Vedou spor o čistotu marxismu-leninismu. Po bitvě s citáty došlo k bitvě se zbraněmi na pohraniční řece. Pražský lidový humor se přihlásil s anekdotou o Marxovi, který sestoupil na území řeky Ussuri, postavil se mezi znepřátelená vojska a pravil: "Proletáři obou zemí, rozejděte se ..."

Čína je dnes představována jako imperialistická, zrádná a zaostalá země. Pravda je, že Čína se poněkud více otevřela v posledních letech světu západnímu než sám Sovětský svaz. V obou případech jsou vůdčím motivem potřeby hospodářské, potřeba vyjít z izolace. To je něco, co je třeba nesporně uvítat. Z československého hlediska je pak jen možno suše konstatovat fakt, že Čína neokupovala a neokupuje naši zemi, že naopak agresí proti ní přísně odsoudila. V Praze ani v Bratislavě nerozhoduje žádný čínský mandarin. Čína je velká země. Devětset milionů lidí nemusí mít strach ze země třikrát méně početné, a hlavně nemusí cítit potřebu nechat si diktovat. Moskvu nerozčiluje Čína nějakým výkladem Marxe, ale svou neposlušností, odmítáním téze, že existuje jen jedno centrum, a že toto centrum musí být, samosebou, v Moskvě. Spor stejného druhu vedl ostatně svého času i k roztržce mezi Stalinovou Moskvou a mnohem menší Jugoslávií. Číňané prostě vcelku a jasně tvrdí, že moskevskému vedení nejde o zájmy mezinárodního socialismu či komunismu, ale jen o mocenskou, imperialistickou sféru vlivu. K tomuto poznání dospěla většina československých komunistů v roce 1968 také. Snad v tom je právě ten důvod, proč nyní — pečlivou sovětskou kuratelou — vynakládá pražská propaganda tolik času a prostředků na protičínské tažení.

Karel Jezdinský

Všichni do JZD!

Podíl zemědělské půdy v soukromém držení je dnes v Československu již jen nepatrný. Přesto však i tento zbytek by režim rád zkollektivizoval a začlenil do socialistické zemědělské výroby. Agitátoři si však uvědomují, že jejich snaha nebude narážet ani tak na odpor dosud soukromě hospodařících rolníků, jako spíše na nezájem družstev, případně státních statků. Jistě, těm je možno dát příkaz, ale i tento příkaz je nutno politicky zdůvodnit.

Snaží se o to ve svém 22. čísle Tribuna. Každý, kdo si její politické zdůvodnění přečte a kdo je se situací v zemědělství obeznámen, musí dojít k názoru, že ani v tomto případě neporušuje Tribuna svou sice krátkou, ale bohatou tradici — totiž, že fakta staví na hlavu, z příčin dělá následky — jako vždy, když za chyby tak zvaného socialistického režimu a jeho funkcionářů je nutno udělat odpovědného někoho jiného, obvykle toho, kdo byl chybami sám nejvíce postižen. V tomto případě soukromě hospodařících rolníků. Tribuna "litoslivě" píše, jak půda, která je dosud v majetku soukromníků je zanedbaná, bez dobytka a ustatňovacího prostoru, neboť se na ní prý hospodařilo podle hesla — vytěžit co se dá a pryč od toho. A na příkladu Lačnova na Vsetínsku dokládá, jak JZD z 258 ha dodává státu mnohem více zemědělských výrobků, než soukromníci ze 440 ha půdy. Ano, to je pravda — přesněji řečeno poloviční pravda. Neboť Tribuna by měla říci — proč tomu tak je. Byl jsem v mnoha obcích, kde je nebo byl podobný stav. Na dokladech, u mnoha rolníků jsem se mohl přesvědčit o tom, jak jejich půda, kterou měli nedaleko svého hospodářského stavení byla zařazena do družstevních lánů, a oni dostali pozemky na okraji katastru. Ne však jednou provždy; když ji vyhnou, zbavili plevel, opět jim ji národní výbor vzal, dal družstvu a oni dostali nové kousky, opět zanedbané, zaplevelené.

A to se opakovalo v rozmezí 10 roků třikrát, čtyřikrát, ale také, jak jsem viděl osmkrát. Tito soukromníci nemohli mít koně, traktor byl pro ně nedostupným snem — takže jedinou tažnou silou byly krávy. Není těžké si představit kolik asi došlo. Tito soukromníci dostávali čtvrtinu strojených hnojiv na hektar co JZD, stavební materiál si mohli opatřit jen, když měli náhodou někde nějakého známého a národní výbor jen většinou hrozil a žádal splnění dodávek a v rámci hospodářsko-technické úpravy půdy dělal nové a nové výměny.

Lze se divit, že družstvo v Lačnově na okrese Vsetín do-

dává z 280 ha neúrodnější půdy v katastru 400.000 litrů mléka a soukromníci z 440 hektarů rozsetých po horských stráních, obdělávaných bez mechanizace, kravkami, pořádně nehnoujených jen 110.000 litrů mléka? Tomu se může divit jen Tribuna a jen ona může dodat k tomuto faktu tento komentář, který doslova cituji: "Z tohoto srovnání je jasně vidět úroveň hospodaření a plnění dodávkových úkolů socialistického a soukromého sektoru." A pak ještě Tribuna hrozí, opět cituji: "Navíc nelze do nekonečna trpět stav, aby společnost určitou

formou zvýhodňovala spolupráci, kteří mají zájem o socialistické zřízení jen potud, pokud jim toto poskytuje sociální vymoženosti." Snad by měla být Tribuna ještě konkrétnější a navrhnout, aby všichni soukromí rolníci byli veřejně nějak označeni, že by jim mělo být zakázáno navštěvovat lékaře a jejich děti by směly chodit do školy jen se zvláštním povolením a nakupovat by směli jen v obchodech jednou týdně. Nebo jak jinak si vysvětlit ona slova o sociálních vymoženostech pro soukromí rolníky?

SE

Deprimující Rusko

"Uvolňování napětí", myšleno ironicky, pokračuje zřejmě velkým kroky uvnitř Sovětského svazu, neboť tam došlo v uplynulých dnech k zákroku proti beletristickému kritikovi sovětských poměrů Vladimíru Maximovi. Maximov byl vyloučen minulý týden ze Svazu sovětských spisovatelů. Už před několika lety mu bylo zakázáno uveřejňovat cokoliv v Sovětském svazu, což ovšem nebylo povolení k uveřejňování v zahraničí. Poslední Maximovova díla však vyšla na západě a byla přeložena do několika jazyků. Režimní spisovatelská organizace žádala od Maximova, aby to odsoudil, což však autor rozhodně odmítl. Pak mu začaly

chodit pozvánky, aby se podrobil prohlídce v psychiatrickém ústavě, který se zčásti specializuje na takzvané léčení kritického postoje k poměrům v Sovětském svazu. Maximov v předtuše zákroku proti sobě poslal Svazu spisovatelů dopis, ve kterém napsal: "Mé dílo je výsledkem dlouholetého přemýšlení o deprimujících a zjevně nezměnitelných rysech novodobého Ruska. Je také výsledkem mých vlastních zkušeností. Vím velmi dobře, co mě čeká, budu-li vyloučen ze Svazu spisovatelů. Ale dívám-li se vpřed, utěšuje mě vědomí, že někde v naší zemi jdou mladí spisovatelé v našich šlépějích."

Nový levý časopis

Nový časopis "Critique" — Kritika, ohlašuje, že se věnuje "Sovětským studiím a socialistické teorii". Redakce listu je v Glasgowě ve Skotsku, vycházet má zatím dvakrát do roka, na jaře a na podzim. Vydavatelé v úvodním článku slibují, že dají slovo stoupencům levicového hnutí, kteří se zajímají o vývoj v Sovětském svazu a ve východní Evropě a nemají nikde možnost diskutovat o teoretických problémech, s nimiž se setkávají při svých studiích. Píší — že chtějí dosáhnout "spojení marxistické teorie se současnými informačními prameny", které je pro cenzuru nemožné ve východní Evropě a na Západě naráží na jazykové problémy. Vůči Sovětskému svazu ohlašují kritický postoj "z perspektivy socialismu".

Vydávání časopisu "Critique", — dovídáme se — umožnili spolupracovníci tzv. Konference radikálních věd. Zájemců o sovětskou a východní politiku. Tato konference se sešla zatím třikrát. Poprvé v lednu loňského r. v Glasgowě, kde přediskutovala různé aspekty Říjnové revoluce a zvláště pak Trocké-

ho teorii revoluce. Druhá konference se sešla loni v říjnu v Londýně a zaregistrovala již 400 účastníků, jednala o politické ekonomii v SSSR, o změnách v Sovětském svazu po Stalinově smrti a také o situaci dělnické třídy v Československu. Na pořadu třetí konference byly letos v květnu v Birminghame ve Velké Británii otázky diktatury proletariátu. Časopis přetiskuje bohaté dokumentované materiály z těchto konferencí. V prvním čísle například vyšla studie Hillela H. Tickina, vedoucího redaktora časopisu "Critique", o sovětské ekonomii, a Jamese D. Whitea na téma "Historiografie Ruské revoluce ve dvacátých letech." Zmíněný časopis přinesl také obsáhlý článek o podnikových radách v Československu od bývalého člena Ústředního výboru KSČ Jiřího Pelikána.

Pelikán líčí historii tohoto pokusu zvýšit účast pracujících na řízení výroby, jak probíhal mezi dubnem 1968 a dubnem 1969 jako součást "pražského jara", které bylo — podle autora — "opravdovým socialistickým a revolučním hnutím".